

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАЦЛЕННЯ СІОУЗА ПІСЬМЕНІКАТ БССР

№ 11 (1545) Аўторак, 7 лютага 1961 года Цана 4 кап.

ГЕРОЙ ТВОРАЎ — НАРОД

Першае, што кідаецца ў вочы пры знаёмстве з экспазіцыяй рэспубліканскай мастацкай выставы, тое, што асноўным героем твораў нашых мастакоў стаў народ. У лепшых з гэтых твораў адчуваецца дыханне сучаснасці, пошук самігодзі.

Адзначаючы такі разгорнуты «паход» мастакоў у жыццё, трэба, аднак, адразу ж сказаць, што на выставі даволі адчуваецца і супярэчнасць паміж багаццем свежых навізінаў і адносна малой колькасцю палотнаў, якія б глыбока, творча ўваблялі іх. У экспазіцыі не вельмі багата карцін з шырока развітым сюжэтам, з тонкім псіхалагічным аналізам, арыя трактоўкай характараў.

Тэматычныя карціны занялі на выставі значнае месца. Тэма большасці работ — праца рабочых і калгаснікаў нашай рэспублікі, будаўніцтва Салігорска і Палацка.

Рад палотнаў прысвечаных быту савецкага чалавека, лірычнай тэме. Дыяпазон выставкі шырокі і аліястроўвае многія бакі нашай рэалістычнасці. Радасна і тое, што выдучае месца на выставі занялі творы маладых мастакоў. Гэтым у многім тлумачыцца тэматычна і жанравая разнастайнасць, багацце мастацка-стылявых прыёмаў і манер, якія характарызуюць выставку.

Пры ўважлівым знаёмстве з экспазіцыяй можна заўважыць, што ў беларускіх мастакоў, асабліва ў маладых, выявілася імкненне да шырокай аб'ёмнасці і мадуменнасці ў выявах, да ажыццяўлення гэтых тэндэнцый, уласцівых усяму савецкаму мастацтву, выразна відзю ў сюжэтных тэматычных палотнах і на індывідуальных карцінах.

Малды мастак М. Данцыг, ужо вядомы на папярэдніх выставках, і дзяцей нарадаваў цікавымі карцінамі. «Гудзе зямля салігорская» — так называецца адна з яго кампазіцый. У ёй мастак дасягае пераказальнага выразнага раскрыцця тэм. Суровыя фарбы, усё напоўнена стрыманым напружаннем і энергіяй. Да ўваходу ў калер ідуць шахцеры. У перадачым чарным змрок з'яўляюцца іх лампачкі, адлюстраваныя ў абымтэй дажджом зямлі. Удаленыя ўзвышэнні гмаіх капроў з яра асветленымі вокнамі. Там ні на хвіліну не спіхае шум машын.

Другая карціна М. Данцыга «Я ведаю, будзе горад Салігорск» вырашана ў індывідуальнай тэме. Добра прадумана і кампазіцыя твора. Набліжаны да гледача фігуры дзюх дзятчат будаўніцтва ствараюць настрой бадзёрсці і радасці. Удаленыя відыш карпусы новых будынкаў, якія пачаўлі ў блакітнай сімунке. На фоне іх мажорна гукаць і беляць воблакі, і сакавіта напісаная касцюм работніц. Агульнае ўражанне ад карціны — свежасць.

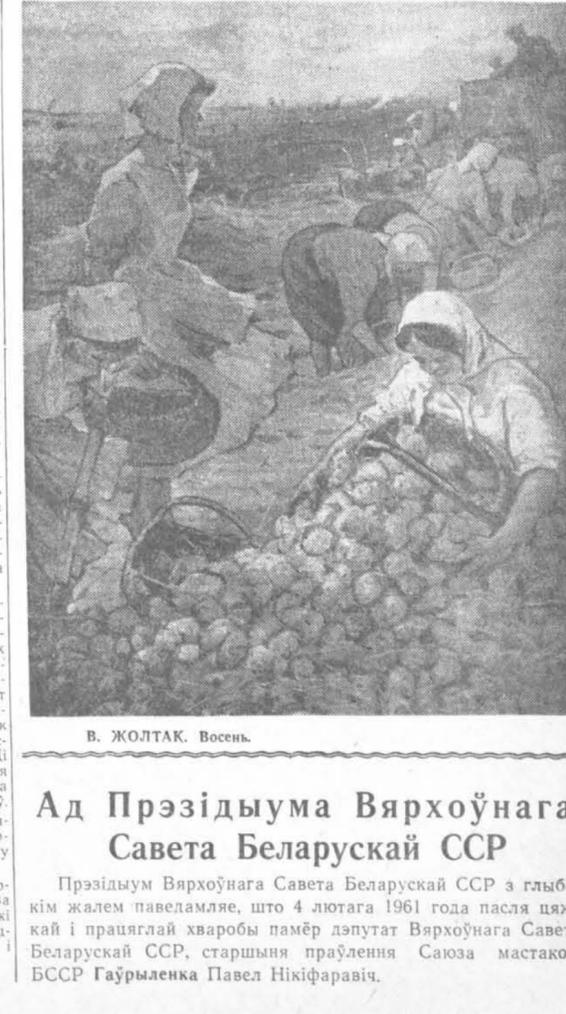
На выставі прадстаўлены работы яшчэ некалькіх мастакоў, па агульнай тэндэнцыі і па фармальна-жывапісных прыёмах блізкія да тых, аб якіх толькі што ясна размова. Перш за ўсё гэта палатно І. Стасевіча «Ангара, Ангара...» і яго ж «Пакаршыце палонскіх парогат». І Стасевіч выяўляе на будаўніцтва Брацкай ГЭС, дзе напісаў багата эцюдаў, якія пакладзены ў аснову яго твораў. Назіранне прыроды, бясспрэчна, садзіла на народнае прадзівага, хваляючага твора аб заключным этапе будаўніцтва — перакрыцці Ангара. Высока ўзняўся гранітны берагі Ангара, на якіх бачым спакойныя, упэўненыя ў сваіх сілах мантажнікі, зварышчыкаў — усіх, чыя рукі і чыя нястрыманая энергія перамагі Ангара. Розныя гэта людзі. Выдзелены шырокімі мажамі сурова і вольна твар немаладога рабочага сцяпа. Маладосць, некалькіх беспалюнасных паліцаў, некалькіх вяршышчаў паліцаў да твора і фігуры зварышчыка ў чырвонай кашулі. Адчуваецца, што працуюць гэтыя людзі добра, спорна! Твораў другіх не відзіць: яны глядзяць туды, дзе з астаўшымі матурына самозвала сцідаюць у вяду вядлікія батуныны глыбы. Мы верым, што праца аб'ядноўвае іх. Такую ўражанню ў многім садзілае напружанне і яркі каларыт твора, які добра раскрыўвае сутнасць палатна.

Аднак палатно не пазбаўлена недахопаў кампазіцыйнага характара. Раскрываючы той ці іншы сюжэт, мастак падпарадкоўвае ўважліваму задуме, праз псіхалогію герояў раскрывае праўду жыцця. Правільна прадуманы сюжэт выключнае выдалкасці ў яго вырашэнні. Толькі там і сам мастак вызваліўся ад стандартных прыёмаў.

У карціне І. Стасевіча не ўсе элементы дапамагаюць раскрыццю задум. Так, напрыклад вобраз маладой маці на пераднім плане, зладзіла нам, не зусім праўдзлівы, бо зладзіла ўвагу ад цэнтральных вобразаў твора. Статычная фігура рабочага, у ёй не відзіць ніякіх унутраных душэўных перажыванняў. Амаль такая ж і фігура дзяткіна псіхалагічна характарыстыка твораў у творах І. Стасевіча наогул слаба раскрыта, што, безумоўна, ніжэй сілу іх уздзяненне на гледача. Гэта ўжо неадкоп карцін не толькі аднаго І. Стасевіча, але і іншых мастакоў-жывапісцаў, якія без асаблівага ўвагі ставіліся да твора чалавека ў станковым жывапісе, дзе раскрыццё псіхалогіі, панушаў тэроў зусім неабходна.

Гэта ж можна сказаць і пра цікавую карціну Ф. Бараноўскага «Шляхі-дарогі» аб падзеях грамадзянскай вайны. Сюжэт вельмі просты. Малады чырвоначырвоны дзяткіна на дахах цяплушак едуць на абарону рэспублікі Саветаў. Завалася б, у мастака ёсць шудовнае магчымасць даць запамінальныя вобразы герояў грамадзянскай вайны. Але Бараноўскі не скарыстаў гэтай магчымасці, тым самым збыліў твора. Разам з тым, карціна Бараноўскага вольна каларытна, жывапісна, што збліжае яго з творца манерай М. Данцыга, І. Стасевіча і інш. Палотны гэтых мастакоў прыкметна вылучаюцца на выставі жывапіснай прыгажосцю, пра што варты сказаць і што неабходна падкрэсліць, бо не ўсе нашы мастакі па-спраўдному выкарыстоўваюць і правільна ацэньваюць магчымасці каларыту. А колер, як вядома, — адзін з найбольш моцных сродкаў эмацыянальнага ўздзянення ў выяўленчым мастацтве. Імяна таму радасна адзначаць, што на выставі прагучалі галасы мастакоў, у чых карцінах колер дзелены на поўную сілу, цікава, свежа.

Гэта тым больш трэба відзець, што на мінулы выставы гучалі напрокі — зусім заслужаны! — у тым, што жывапіс некаторых карцін бязгучны, цёмны, а часам і проста брудны. (Заканчэнне на 2-й стар.)

В. ЖОЛТАК. Восень.

НАШЫ МАЯКІ

Рукі залатыя

Быў снежань, але можна было падумаць, што пачынаецца вясна — так шэла было на двары. Прыемна ў такі час працісці па лесе, падыхаць вадарам есені.

Адной за год больш тысячы свайей. Летас лічылася гэта рэкордам. На адкорне такога гурту свайей было зліта тры — чатыры чалавекі. А тут уздзала яна адна. Праўда не зусім адна. Многія знайшлі ў Любові Пракопаўне памочнікаў. Гэта і Управулючы аддзяленне саўгаса Аляксандр Рудзінюк, і брыгадзір Мікалай Лугоўскі, і ветэрынарны фельчар, і скартар першай партыі партыі артызаў Андрэй Адзінец, і шафёр бардавога Пятро Раговіч, і сярбоўкі па рабоце, а таксама і яе муж Пятро Селівануў. Гэта ж яму, Пятру Селівануў, даводзілася часта за жонку гатаваць вачур, калі Любові Пракопаўна пазна згарылася на ферме. А гэта не згарыла. Кожны ж ведае і разумее, што значае для мужчыннага гаспадарка. Здараліся кур'ёзы і з яе Пятром. Памітае, як адноўна вярнулася яна з фермы і стомлена (якраз тады прымавала новую групу парсят на адкорні), а пакуль добра дажджом, што вярнуцца коў ачыракувала. Налага талеру баршчу, які зварыў муж. Паспрабавала і лёд стрымалася — аж да гарачы сядзіны быў прычыну, каб паслаць Пятра ў сены, а сама хуценька «развабіла» брата гатаваць вадку. Не будзеж яна выгаворачы яму за неспрактыванасці. Не па прыму, а ад цікавага сэрца гатаваў ён вачур. Дапамагаў ёй чым мог. Ведаў, што яна вельмі стомлена на рабоце. А колькі разоў ноччу, асабліва вясной, калі выбіла першая траўка, трымаючы ў руках боты, асцярожна на дыбачках, каб не раздуліць мужа, Любові Пракопаўна выходзіла з дому, абувалася на двары і бегла на ферму.

Тыдні, месяцы. У чырвоным кутку вельмі насценная газета «Маланка». Паведамлялася, што ў не гурце свайей за месці атрымана вышэйшая ў саўгасе сярэднястатная прыага — больш чым па 600 грамаў на галаву. Гэта радалава, надавала сілу і праці. А неўзабаве і «гаваруны-малаверы» змоўклі. Там на саўгасным сходзе скартар парткома Пятро Шамішара сказаў: — Тут недаверкі лёткі пусквалі пра Любові Пракопаўну Круглова, кілі з яе. Называлі пагардава «тысячынцай». А яна ж і спраўдзіла тысячынца. І паўгода не прайшло, а свайей адкарміла ўжо больш, чым за леташні год. Мы ганарымся, што тысячынца Любові Пракопаўна Круглова жыла і працуе ў нашым саўгасе.

Праўдзала гэтае званне Любові Пракопаўна Круглова. Меньш чым за год, адкарміла 1033 свайей агульнай вагой 1015 цэнтнераў. А калі саўгасныя рахункавыя зроблі падлікі, аказалася, што яна давала сабекошт кілаграма свайей да 6 рублёў (на старыя грошы), на тры з лішнім рублём менш, чым планавалася ў сярэднім па саўгасе.

Любові Пракопаўна стаяла, прытуліўшы да пляча сярбоўкі, і задумлялася глядзець, як унізе, пад абрывам, плаўна коціць свае воды шхі Сож. — Чаго ж ты змоўкла? — штурхнула раптам яе ў бок Зінаіда Пятрыца. — Сумуеш па чым, ці што? — добрацішыла пытала яна. — Сумаваш? Ды што ты? Паглядзі, як цудоўна навокала, — усміхнулася Круглова. — Можна заспяваем? — Е. ЧЭЧКА.

КУЛЬТУРНА-АСВЕТНАЯ РАБОЦЕ—ШЫРОКІ РАЗМАХ

ТРОХГОДКА КАЛГАСА У клубе гараць агні

Якаў Міхайлавіч Шахоўскі — старшыня калгаса «Перамога» — чалавек ініцыятывы. Ён вядуць увагу адукацыі культуры на вёсцы. Якаў Міхайлавіч калісьці ўзнаваў аддзел культуры райвыканкома. Цяпер ён кіруе вядукай гаспадаркай. Справы ў аршэй ідуць добра. 269 цэнтнераў малака і 51 цэнтнер мяса атрымаў калгас у мінулым годзе на кожнай сто гектараў угоддзю.

Пасля пэўнай працы кожны калгаснік мае поўнае права на цікавы і карысны адпачынак. — разважае старшыня калгаса. Ініцыятыва многіх цікавых і змястоўных культурна-масавых мерапрыемстваў ў вёсцы выступіў Я. Шахоўскі. Па яго ініцыятыве расправданыя трохгадовы план развіцця культуры ў калгасе. План завершаны агульным сходам членаў аршэй. План гэты наўхільна выконваецца.

Пачаў выходзіць штомесячны фотачасопіс, які расказвае аб перадавіках калгаснай вытворчасці. У калгасе адкрыты і працуе ўніверсітэт культуры. Яго слухачыні з'яўляюцца звыш 300 членаў аршэй. Цяпер у «Перамоце» ёсць свая швейная майстэрня. Два разы на тыдзень па просьбе праўдзлення судзі прыязджае вопытны кравец з узорамі тканін і прымае заказы. Акрэты ў калгасе і чырвоныя літаратурныя і бліжэйшыя дні акрыцыі і фатаграфія.

Многае ўжо зроблена па паліпаванню культурна-бытавога абслугоўвання членаў аршэй, а яшчэ больш трэба зрабіць. Даваліе зазірнеў у трохгадовы план. Ужо ў светлым годзе мяркуецца адкрыць камінайт бытавога абслугоўвання з пакамі па шыўна мадэльнага абутку і моднага адзення, рамонт веласіпедаў і галзінікаў. Пачнуць працаваць добра абстаўлены дзіцячы сад, стаянінаныя бібліятэкі ў вёсках Забалоцце і Сімавічэвічы, студыі «Беларусьфільм» і твораў кі-

намастатва краін народнай дэмакратыі. Летам правялі веча паразі і канферэнцыю кінагледцоў. Артызаўна шпэць выездаў калгаснікаў у Бабруйскі тэатр для калектыўнага прагляду спектакляў і іх абмеркавання. Пачаў выходзіць штомесячны фотачасопіс, які расказвае аб перадавіках калгаснай вытворчасці. У калгасе адкрыты і працуе ўніверсітэт культуры. Яго слухачыні з'яўляюцца звыш 300 членаў аршэй. Цяпер у «Перамоце» ёсць свая швейная майстэрня. Два разы на тыдзень па просьбе праўдзлення судзі прыязджае вопытны кравец з узорамі тканін і прымае заказы. Акрэты ў калгасе і чырвоныя літаратурныя і бліжэйшыя дні акрыцыі і фатаграфія.

КАНЦЭРТНЫЯ АБЯЦАНКІ

Дырэктар Лагойскага раёйнага Дома культуры Аляксандр Кудраўцаў сядзеў за сталом і перапівалі чыста план работ РДК на чарговым месці. Неўзабаве ў дзверы пастукалі. — Заходзьце, — прамовіў ён і, убажыўшы перад сабой мастацкага кіраўніка, урадаваў: — А я, прызначана, чакаў ібе. Восе сяджу над планам і думаю: хоць бы адзін канцэрт. — А дзе ж узяць тыя канцэрты? — буркнуў Лапыцька. — Як дзе? Рыхтаваць трэба, ты ж, здаецца, учора праводзіў рэпетыцыю? — Думаў, ды нічога не атрымалася. Падвалі хлопцы. — Таму можа каго запрасім з раёна або з Мінска? — Не спяшайся. Будзем спадзявацца, што і на гэты раз нас выручаць дзятчаты з камбіната. Жыхары гарадскога пасёлка Лагойск добра знаёмы з калектывам мастацкай самадзейнасці камбіната бытавога абслугоўвання. А вольна самадзейныя калектывы, якія раней былі ў райспажываўсозе і некаторыя

іншых установах, даўно распаліся і пра аднаўленне работы іх ніхто не дбае. А некалькі год гадоў назад арганізацыя канцэртаў не была праблемай у Лагойску. У той час вакол раёйнага Дома культуры групавалася ўся таленавітая моладзь. Працавалі драматычны, танцавальны, харавы і іншыя гурткі. У іх удзельнічалі юнакі і дзятчаты амаль з усіх падраднастваў і ўстаноў. Цяпер ад тых гуртоў застаўся толькі ўспамін. Хто вінават, што пры РДК ужо доўгі час няма ніякага самадзейнага калектыву? — Нам не шануе на кадры, — тлумачыць тав. Буркуцаў. — Толькі за мінулы год змянілася два мастацкія кіраўнікі. — Віроўна, — адказвае дырэктар. Тав. Лапыцька прыхаў працаваць мастацкім кіраўніком у Лагойск РДК летас у кастрычніку. Перад гэтым ён скончыў дзесяцімесячныя курсы дырэжораў-харавікоў пры Бела-

рускай дзяржаўнай кансерваторыі. Па характарыстыцы Кудраўцава, ён адноны чалавек, які можа добра арганізаваць работу. Але прайшло тры месяцы, а воль, як кажучы, і сёння там. Тав. Лапыцька, як і яго папярэднікі, не правяў ініцыятывы ў рабоце. Ён не справіўся яшчэ павышчы ні ў адным маладзёжным калектыве. Аб стылі «работы» супрацоўнікаў Дома культуры сведчыць хоць бы такі факт. У фазе РДК два разы на тыдзень наладжваюцца танцы. Паташаваш, як правіла, збіраецца многа юнакоў і дзятчат. І воль тых, хто выкажа жаданне прыняць удзел у мастацкай самадзейнасці, вырашылі пускць на танцы бясплатна. Жадуючых набралася хоць адваўляй. Каб не траціць грошай на білеты, ледзь не кожны другі чалавек запісаўся ў харавы гурток. А што атрымалася? На рэпетыцыі ніхто не з'явіўся.

А чаму б мастацкім кіраўніку не скарыцца на месца, дзе працуе моладзь, не пагутарыць з ёй? На гэты раз, ні жаданні. А колькі таленавітых дзятчат і юнакоў чакала добрага арганізатара ў прамакмінаце, рэзбункатоні, балетніку! Есць у Лагойску музычная школа. Яна працуе ўжо чварцты год. Вучні гэтай школы з ахвотай магл б выстуіць з цікавым канцэртам. Але ні мастацкі кіраўнік, ні дырэктар РДК не прыняваюць вучняў да ўдзелу ў самадзейнасці, не трымаюць сувязі з юнымі музыкантамі. Ніхто не зробіць сур'езнага папроку раёнаму аддзелу культуры і яго загадчыку тав. Буркуцаў, што паміж супрацоўнікамі Дома культуры няма зладжанасці ў рабоце, ён тым не менш не дбае пра ліквідацыю гэтых недахопаў.

На агітпункце рэгулярна праводзяцца вечары выбарчыкаў. За апошні час тут праведзены гурткі «Вярхоўны Савет і яго паўнамоцныя» аб міжнародным становішчы і інш. К. РАБЫ.

Вечарамі на агітпункце

У памішканні Марахараўскага сельскага клуба Жыткавіцкага раёна размяшчаны агітпункт. Вечарамі агітатары тут знаёмы з выбарчыкаў з «Палажэннем аб выбарах у мясцовыя Саветы». Працуе стол давадак. Да паслуг выбарчыкаў ёсць неабходная літаратура, вядзеныя кнігі пытаньні і адказаў, аформлена кінажная вітрына. Добра працуе сельская лектарская група, якой кіруе дырэктар Марахараўскай сямігадовай школы М. Сапюкоўскі. Члены лектарскай групы выступаюць перад калгаснікамі сельска-

аршэй імя Леніна з лекцыямі і дэкламі. За апошні час выбарчыкі праслухалі лекцыі «Савесні выбарчы закон — самы дэмакратычны ў свеце», «Рашэнні студэнцкага Пленума ЦК КПСС — баявая праграма кругота ўдзему сельскай гаспадаркі», аб міжнародным становішчы і інш. Пры клубе працуюць гурткі мастацкай самадзейнасці. Цяпер самадзейныя артысты рыхтуюць новую канцэртную праграму, з якой выступяць перад выбарчыкамі. М. ЖУРА.

Ад Прэзідыума Вярхоўнага Савета Беларускай ССР з глыбокім жалем паведамляе, што 4 лютага 1961 года пасля цяжкай і працяглай хваробы памёр дэпутат Вярхоўнага Савета Беларускай ССР, старшыня праўдзлення Саюза мастакоў БССР Гаўрыленка Павел Нікіфаравіч.

Ад Прэзідыума Вярхоўнага Савета Беларускай ССР з глыбокім жалем паведамляе, што 4 лютага 1961 года пасля цяжкай і працяглай хваробы памёр дэпутат Вярхоўнага Савета Беларускай ССР, старшыня праўдзлення Саюза мастакоў БССР Гаўрыленка Павел Нікіфаравіч.

Ад Прэзідыума Вярхоўнага Савета Беларускай ССР з глыбокім жалем паведамляе, што 4 лютага 1961 года пасля цяжкай і працяглай хваробы памёр дэпутат Вярхоўнага Савета Беларускай ССР, старшыня праўдзлення Саюза мастакоў БССР Гаўрыленка Павел Нікіфаравіч.

Сто выязных брыгад

У канцы мінулага года работнікі мастацтва рэспублікі ўзялі абавязцельства па абслугоўванню сельскага гледача спектаклямі канцэртаў. Яны выконваюць гэты абавязцельства, сведчыць такі факт. Толькі ў студзені гэтага года тэатральныя калектывы рэспублікі паказалі на раённых сценах сто спектакляў. Гэта ў асноўным п'есы савецкіх аўтараў, прысвечаныя сённяшняму жыццю працоўных краіны. Спекталі адбыліся ў Стаўбюцкім, Барысаўскім, Лагойскім, Баранавіцкім і іншых раёнах. Днямі калектыву Тэатра імя Я. Купалы наведаў калгас «Авангард» Пухавіцкага раёна і паказаў спектакль «Мільён за ўсмішку». Тэатр імя М. Горькага пазнаміў працоўнікоў Дзяржынска, Плесчаніцкі, Слуцка з пастаноўкамі па п'есах «Ірыцкая гісторыя», «Чацвёрта пад адным дахам», «Баранавіччыца». У Радышковічах і Чэрвені са спектаклямі «Няроўны бой» і «Казачы домкі» пабывалі артысты Тэатра юнага гледача. Сем вядлікіх канцэртаў далі артысты Тэатра оперы і балету. Частымі гасцамі ў раёнах і калгасах рэспублікі былі Тэатр імя Я. Купалы, Гродзенскі, Магілёўскі, Брэсцкі, Бабруйскі драматычныя калектывы.

Мацаваць творчыя сувязі

У Дзяржаўным мастацкім музеі БССР адбылася сустрэча мастакоў, пісьменнікаў, кампазітараў і грамадскіх ступіц. Присутныя абмяняліся думкамі і дамовіліся ў бліжэйшы час правесці шырокае абмеркаванне твораў мастацкай выставы, якія экспануюцца ў музеі. Выступаўшыя зрабілі рэдэспітэцкія заўвагі. Скульптар С. Азгур адзначыў, што пісьменнікі мала цікавіцца работамі мастакоў і амаль што зусім не выкараўваюць у друку сваіх уражанняў аб карцінах. Саюзам пісьменнікаў і мастакоў неабходна падтрымаць больш жывую творчую сувязь — арганізаваць сумесныя абмеркаванні новых работ, наладжваць выставы, абмянявацца думкамі. З выказванням Э. Азгура пагадзіўся І. Шамякін. Ён сказаў: Многія творы мастакоў і пісьменнікаў вельмі жывы і ёсць іслабныя па сваёму кампазіцыйнаму вырашэнню. Нельга не пагадзіцца з І. Шамякіным, што добры карціна можна прызначыць толькі тую, у якой мастак глыбока раскрыўвае, а не фатаграфічна рэалістычна. Аб тым, што неабходна ўмацаваць творчыя сувязі пісьменнікаў, мастакоў, кампазітараў, гаварыў А. Кучар. У сустрэчы прынялі ўдзел М. Ткачюк, М. Аладуў, Я. Зайцаў, Р. Кудраўіч, І. Ахрэмыч, І. Нісненіч і інш.

ГЕРОЙ ТВОРАЎ — НАРОД

(Зачэпачне. Пачатак на 1-й стар.)
Але не заўсёды каларысць можна атосамліваць з жыццясцінасцю. Гледзячы на некаторыя даволі цікавыя і яркія па колеру, але не жывапісныя (хоць і выкананыя ў маслянай тэхніцы) творы, пачынаеш думаць, што не ўсе мастакі выразаюць уяўляючы сабе, што такое сапраўдны жывапіс. Некаторыя з іх разумеюць пад жывапіснасцю ўтрыманую «натуральнасць» колеру.

Думаецца, імяна такой уяўнай жывапіснасцю адзначана карціна А. Малішэўскага «Дзяркі». Яркія сукенкі маладых каларыстаў, іх залішчы чарвоныя твары, зялёныя педжажкі, фон, узды і маліць лакальна, — усё гэта стварае яркую па колеру карціну. І ўсё ж яна не раскрывае прыгажосці навакольнага свету, не дае адчуць сапраўднага колеру.

«У саўтэсе Брыдэва» А. Шаўчэнка і «Капаюць бульбу» В. Савіцкага — карціны, якія па каларызму ладзі таксама не могуць прынесці сапраўднага эстэтычнага задавальнення.

Сюжэт карціны «Абавязальства» М. Савіцкага — прыняцце сацыялістычных абавязальстваў брыгады рабочых. Тэма працы атрымала тут сваё сабіванне, цікавае раскрыццё. Мастаку ўдалося выбраць імяна той правільнага аспект, у якім падае атрыманая найбольш глыбоку і поўную характарыстыку. Урачыстасцю, спахам і ўпэўненасцю ў сваіх сілах прасякнута група рабочых аднаго з іх палітычнага і адукацыйнага Добра, якіх палітыка гонар за сваю моладзь аднаго, асабліва выбраве пажылога рабочага і гэтай пачуццям мастак здолеў перадаць, не прыбягаючы да дэталёвай распрацоўкі сюжэта і асобных характарыстык.

Усё карціна выканана вельмі лаканічна: фігуры аконтурныя, колеры трохі прыглушаны. Але чым больш угадваешся ў гэтую карціну, тым больш адчуваеш, што гэтая лаканічнасць, аконтурнасць не перашкоды і мастаку ладзі да дэталёвай распрацоўкі сюжэта і асобных характарыстык.

Тонкае эстэтычнае пачуццё, высокі ўзровень прафесійнага майстэрства і пластычнасць культуры дэталі М. Савіцкага стварылі запамінальную твор. Але ўжо ў другой карціне «На кірмашы» Савіцкі не здолеў да канца вырашыць складаны творчы заданне, які ўзнік у яго пры стварэнні карціны. Яна схематычная. Дэкаратывнасць пераважае ў неапрацаваным «жэстывізме», у выніку — вобразы працаўнікоў калгаснай вёскі атрымаліся аб'ёмнымі, з вельмі аднабаковымі характарыстыкамі.

І А. Шаўчэнка ў творы «Хлеб» не ўдалося пазбегнуць вонкавай эфектнасці. Яго дэкаратывнае пано (дзякна называць гэты твор карцінай) не закранае пачуццё, не хавае і выклікае толькі здзіўленне. Мастак імкнецца раскрыць радасць працы калгаснікаў, момант адданы збожжа дзяржаве, але неадпаведнасць запамінальнай і сродкаў жывапісу запамінальнай і сродкаў жывапісу вобразы чытаць змест карціны. Вобразы калгаснай моладзі атрыліся, пабудаваны характары. А. Шаўчэнка не пазбывае дэкаратывнасці, плакатнасці, не дамога дэкаратывна-манументальнага вырашэння тэмы. Аўтар карціны, відаць, ішоў не ад праўдальнага, вынашанага тэмы, а ад фармальнага прыёму.

Есць на выставі і работы, у якіх істотна ў нашай рэчаіснасці раскрыта працяглы разгляд тых іх асобных прыватных момантаў як асноў вобразнага вырашэння. У гэтым выпадку вядома значна мае ўменне ў малым убачыць тыповое, тым самым праз назначны на першы погляд сюжэт перадаць вясёлі змест.

Пра будні калгасніц расказвае жы-

Воклады новых кніг, якія выйшлі ў Дзяржаўным выдавецтве БССР: «Беларускія народныя песні» Р. Шырма (11 том), «Лёлька Гром» П. Кавалева, «3 табою побач» М. Паслядовіча, «Слова і вобраз» Ул. Юрвіча.

Уражаны з паездкі за акіян

Беларуская таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі наладзіла сустрэчу грамадскай горада з членамі Беларускай дэлегацыі на XV сесіі Генеральнай Асамблеі ААН Максімам Танкам і Якавам Качаном. Аб паездцы ў Злучаныя Штаты Амерыкі і рабоце Асамблеі расказаў прысутны М. Танк і Я. Качан. Затым яны адказалі на шматлікія пытанні ўдзельнікаў сустрэчы.

Сардэчная падзяка кітайскіх сяброў

У лістападзе 1960 г. грамадскае Беларускае таварыства адзначала шматгадоваю творчую дзейнасць выдатнага кітайскага мастака Цы Бай-шы.

Аб праведзеных мерапрыемствах было паведамлена Таварыствам кітайска-савецкай дружбы.

«Дзельное нам выказаць сардэчную падзяку Беларускаму аддзяленню таварыства савецка-кітайскай дружбы, секцыі вывучэння мастацтва Вашага таварыства. Саюзам мастакоў БССР, Беларускаму дзяржаўнаму тэатрально-мастацкаму інстытуту за сумеснюю арганізацыю вечараў, прысвечаных кітайскаму мастаку Цы Бай-шы, а таксама просім перадаць нашу падзяку прамоўцам, якія выступілі на вечары, калектывам радзестанцыі і газет, якія змабілі слухачоў і чытачоў з творчасцю гэтага майстра кісі.

З сяброўскім прывітаннем в. а. Генеральнага сакратара Цэнтральнага праўдальнага таварыства кітайска-савецкай дружбы Чжан Чжы-сян».

Сустрэча з пісьменнікамі

У Дубровенскім раённым Доме культуры адбылася сустрэча беларускіх пісьменнікаў Янкі Скрыгана і Міхаля Скрыпікі з вучнямі школ горада.

Пісьменнікі расказалі вучням аб сваім творчым шляху, аб тым, якім працуюць над творами, і прычэтай некаторыя з іх. У гэты ж дзень вечарам Я. Скрыган і М. Скрыпка прынялі ўдзел у чарговых занятках мусювага Універсітэта культуры.

У фее быў наладжан продаж кніг беларускіх пісьменнікаў.

Пра дружбу, пра сяброўства

Над Свіслаччу, Дзе малоды барок Вяршалі пікамі блакіт праропаку, Цвіце нясмелым цветом чабарок, Паслушаўшы на сонечным прыгорку.

Чабарок, як мы бачым, «цвіце нясмелым цветом». Але гэта не значыць, што яны мілей яркія, махровыя (хоць і кажацца «нахобныя») колеры на кветках і ў аранжарыі. Для нас вельмі важна, што чабарок цвіце не проста, а — «паслушаўшы на сонечным прыгорку». Ад верша нібы паневела лёгкім ветрыкам і гэты ветрык данёс да нас пах малай, сціплай расліны, памятай нах з маленства, калі мы, басаногія і ўзрушаныя, бегалі на рэчку лявіць плагатка і перкуроў або, зарываючыся, блукалі на родных лясах у пошуках баравічкі і падасінавічкі. Так цяпа і ненадакучліва нагадвае нам пах пра дзяду.

Але што такое прырода ў вершах М. Калачынскага? Яна — той фон, тыя натуральныя абставіны, у якіх жыве і дзейнічае лірычны герой. Іншы раз ён можа быць не названы — усё роўна прысутнасць яго мы жыва адчуваем.

У вершы ж «Над Свіслаччу», прысвечаным М. Калачынскаму, прысутнае кантрастна і вельмі сціплым чынам, з найбольш істотнымі рысамі характару. Сустрэліся над рэчку беларус і ўкраінец, і воеў у іх неазабілі выражэнасцю гэтых паст пра іх духоўную блізкасць.

НЕАПРАЎДАНАЯ СПАДЗЯВАННІ

Музычна-эстэтычнае выхаванне ў агульнаадукацыйнай школе ў асноўным залежыць ад ступені прафесійнальнай падрыхтоўкі настаўнікаў.

У апошнія гады ў педвучэльніках рэспублікі рэзка палепшылася навука студэнтаў музыцы, і выпускнікі апошняга выпуску добра ведаюць ноты, валодаюць адным з музычных інструментаў і кваліфікавана праводзяць урокі спеваў.

Але, на жаль, такіх педагогічных кадраў — толькі тры праценты. Больш паловы настаўнікаў, якія працуюць цяпер у пачатковых школах, скончылі педвучэльнікі да вайны або ў першыя гады пасля вайны, калі навуачным спевам і музыцы не аддавалася асаблівай увагі.

І калі яны і атрымалі сакутатую музычную падрыхтоўку, дык, наступішы на працу, або зусім не праводзілі ўрокаў спеваў, або праводзілі іх ад вымаду да вымаду. Такія настаўнікі за 10—15 год працы зусім акадэміфікаваліся: забылі ноты і не могуць нават які след развучыць на ўроку песню.

«Дзень музыкі» ў Негарэлым

«Нязяля была для жыхароў палёска Негарэлае не зусім звычайнай: упершыню ў сельскім клубе праводзіўся «Дзень музыкі» з цікавай разнастайнай праграмай. Задоўга да пачатку памішаннае клуба пачалі запінаць школьнікі і дарослыя.

Пачынаецца канцэрт. У зале многа дзяцей, і таму яны з асаблівым задавальненнем прымаюць выступленні выхаванцаў дзіцячага саду, якія спяваюць, чытаюць вершы.

Самых маленкіх удзельнікаў «Дня музыкі» змяняюць іх старэйшыя таварышы — вучні Негарэальскай сярэдняй школы. Вершы, песні, танцы — ва ўсім відзе невячэральных дзяцей залал, шыры энтузіязм.

Малыя і дарослыя ўдзельнікі гэтага незвычайнага «музычнага дня» слухаюць гуртку аб савецкай масавай песні вельмі ўважліва і просяць які мага больш даць музычных прыкладаў.

Потым дэманструецца фільм «Імя Чкалова». Згатаваны дзх, слухачы прысутныя патхнулі ігру малых музыкантаў, удзельнікаў першага Міжнароднага конкурсу «Піністаў і скрыпачоў імя Чкалова».

Станоўчае ў правядзенні вечароў адпачынку моладзі неабходна прапанаваць сродкі тых, хто яшчэ не навучыўся цікава і арганізаваць. З гэтай мэтай праў Мінескі гарэме камсамол стварае музычна-мастацкі патруль. Асабліва і яго работы лепш за ўсё відны на фактах.

Член музычна-мастацкага патруля, студэнт Беларуска-серваторыі Сяргей Карце, пабыўшы на «вечары вальса» трактарнага заводу, зрабіў заўвагі, якія былі ўлічаны на наступным вечары. Ён, напрыклад, прапанаваў інакш пабудавана даклад аб вальсе, звязав гэтую тэму з жыццём асобных кампазітараў, з творчасцю пісьменнікаў, у прыватнасці Пушкіна. А работнікі Дома малдзель Святлана Васільева, Кацярына Зінкевіч і Людміла Амельчанка паралі, як трэба апрацаваць, каб вальс быў прыгожым і зручным воль яго танцаваць.

Члены музычна-мастацкага патруля, студэнткі мастацкага вучылішча Святлана Астроўская і Людміла Па-

тарку да песні, як зрабіць наглядным дапаможнікам на музычнай грамаце і які выкарыстоўваць іх на ўроку.

Большасць студэнтаў не ведае дыяпазона галасоў вучняў пачатковага класа і таму лічыць магчымым развучаць адны і тыя ж песні ў I—IV класах.

Будучыя настаўнікі не ведаюць Беларускага рэпертуару. А большасць ж выпускнікоў дзевяціцца працываў у школах нашай рэспублікі, дзе ў навукальныя праграмы на спевах уводзіцца вядома колькасць беларускіх песень.

Дрына і тое, што студэнты валодаюць толькі адным музычным інструментам — піяніна, у той час як у большасці сельскіх школ іх няма, а калі і ёсць гэты інструмент, дык стаіць у гадзельнай зале, дзе няма ні стаблоў, ні парт, ні класнай дошкі. Таму выпускнікі, якія могуць іграць толькі на фартапіяна, вымушаны будучы праводзіць урокі спеваў без музычнага суправаджэння.

Як жа так атрымалася, што выпускнікі, якія прыступілі да працы ў школах, хоць і добра ведаюць ноты і валодаюць музыкой, аказаліся неадрыхтаванымі да вядзення ўрокаў спеваў? Справа ў тым, што яны зусім не знаёмы з метадыкай выкладання спеваў, са спецыяльнай працай з дзіцячымі галасамі.

Мала яшчэ аддацца ўвагі ў Мінескі педінстытут падрыхтоўцы выкладчыкаў спеваў.

І. ПАПОЎ, метадыст па спевах Мінескага абласнога інстытута ўдасканалення настаўнікаў.

І ўсё ж, пабыўшы ў Негарэлым сельскім клубе, нас не пакідае пачуццё некай незадаволенасці. Гэта не датычыць, вядома, яго работы.

Зойдзем яшчэ раз у памяшканне клуба. Маленкія, стары дом нічым не вылучаецца сярод многіх сямінак сёл. У ім — зала на 96 месца і два невялічкія пакойчыкі. У адным з іх і агітпункт, і рабочы пакой для розных гурткоў, і чытальніца «Знаў».

У другім — бібліятэка. Пакойчык запоўнены тысячамі тамоў кніг. Сюды атрымаць толькі ўвазіць, ля парог атрымаць кнігу і хутка пайсці, каб тую ж са ступені месца наступнаму чытачу. А іх 1.300 чалавек, умоў жа для працы няма ніякі. Між іншым, у памішанні сельскага ў адным з пакояў кыве былі сакратар яго, у той час, як тут магла б размясціцца тая ж Негарэльская бібліятэка.

Будынак клуба вельмі стары і цесны. Воск і дзводзіцца перад пачаткам лекцыі або інакш акажа-небудзь мерапрыемства значыць дзверы, не пускаяючы многіх і многіх людзей, якія хоць і пабылі ў клубе.

А. РАКАВА.

Пісьмы ў рэдакцыю

Аблкігагандаля маўчыць

Падпісныя выданы ў Гродзенскага аблкігагандаля ў Масто, дзе я аформіў падпіску на дзесяць выданняў, дастаўляюцца вельмі дрэнна.

У трэцім квартале 1959 г. выйшлі семі і восьмы таму збору твораў Шолыхава. Да нас яны не паступілі. Тое ж здарылася з восьмым і дзевятым тамамі «Слоўніка сучаснай рускай мовы» (у 15 тамых). Горш таго, маю падпіску на гэты выданне ў культурны лічачы ўжо несапраўдны, бо магазін... згубіў квітаныці. (У мяне ж яны захаваліся).

Падпісныя выданы дастаўляюцца ў Масто праз два — тры месцы пасля таго, як яны паступаюць на базу аблкігагандаля.

Я вяртаюся са скаргаў у «Гродзенскую праўду» ў Масто. Маё пісьмо рэдакцыя газеты накіравала дырэктару аблкігагандаля. Аднак адкуль я не атрымаў. Зграхуў у гэтай справе ніякіх не адбылося і тэрміна прапанаваў падпісчык застаецца ў крываду.

Абцяганага тры гады чакаюць

Вёска Пяшчолі — адна з буйнейшых у калгасе «Ліхас Сталіна» Маладзечанскага раёна.

Добра працуюць тут людзі. Чацвёртай комплекснай брыгады, у якую ўвай аб'яднаны, па гаспадарчых выніках заняла першае месца ў арцелі.

Але як наступнае вечар, у людзей мяняецца настрой. «Сумна, няма дзе працесі волны час», — скаражыцца яны.

Не працягу некалькіх год вядзення размова пра будаўніцтва ў брыгадзе клубу.

— Ну, што ж, калі вы так настойнае, — скажаў аднойчы старшын праўдальна тав. Крэза, — пабудуем.

І вось ужо амаль тры гады моладзь і пажылыя калгаснікі чакаюць абцяганага. Між тым, гаспадарка калгаса не бедная. Толькі за мінулы год яе даходы склаў звыш 2 млн. рублёў (у старых грошах). А срокі культфону па віне праўдальна арцелі не выкарыстоўваюцца на будаўніцтва клуба.

Радзё павіна памагчы

Выкладанне спеваў у сямігадовым і сярэднім школах гэта неадпаведна кваліфікацыі кадраў вядзюцца на нізкім узроўні. Праба, Мінскі абласны інстытут удасканалення настаўнікаў сістэматычна арганізуе з выкладчыкамі спеваў вучыбныя семінары. Толькі гэтага недастаткова. Нам здаецца, пакуль з'явіцца кваліфікаваныя выкладчыкі спеваў і музыкі, неабходна Камітату радзёвешчыня і тэлебачання арганізаваць спецыяльны музычны перадачы для настаўнікаў і дзяцей — развучаць тыя песні, якія прадугледжаны вучэбнай праграмай Міністэрства асветы БССР.

Такія радзёвешчыня будуць вядомай дапамогай як для выкладчыкаў, так і для школьнікаў, будучы прывітаць музычнага навікі ўсім дзясцям.

Я. ГАВАРУШКА, дырэктар Дзяржымскай сямігадовай школы Смалыцкага раёна.

Часопісы ў лютым

«НЕМАН» У першым нумары (студзень — люты) пад рубрыкай «Справы і людзі сямігадкі» змешчаны нарысы Б. Уцінава «Слова аб Беларускай эксперце», майстра трактарнага заводу А. Казлова «Гарачы будні».

Юбілей Лівіу Дэляну

Сёння грамадскае Маладзёўскае ССР адзначае 50-гаддзе з дня нараджэння вядомага маладзёўскага паэта Лівіу Дэляну.

Нарадзіўся ён у сям'і служачага ў в. Ясах (Румынскай Народнай Рэспубліка). Першы зборнік вершаў паэта «Чароўныя люты» выйшаў у 1927 г. Ва ўмовах буржуазнай рэчаіснасці творы гучалі як пратэст супраць сацыяльнай несправядлівасці.

У 1936 г. пісьменнік выдае другі зборнік вершаў «Час пільнасці» і ў 1940 г. — «Белая гразь», у якіх вяртае гнілу буржуазнаму мараль, усталяе барацьбітоў грамадзянскай вайны ў Іспаніі.

У перады Вялікай Айчынай вайны паэт піша хваляючыя вершы пра падвигі савецкіх людзей на франтах і ў тыле. Тады ж, ва ўмовах эвакуацыі, ён пачынае пісаць і заканчвае пасля вайны пазму «Неўміручая малодсць» («Краснадон»). Гэта апавяданне пра бясспрыкладную адвагу і трагічную смерць маладых краснадонцаў, сярод якіх загінуў смерцю адважных і смя маладзёўскага народа Барыс Главан.

Лівіу Дэляну не менш вядомы ў рэспубліцы і як дзіцячы паэт. Яго вершы, напісаныя для дзяцей, увайшлі ва ўсе падручнікі, якія карыстаюцца любоўю юнага чытача Маладзі.

Паэт таксама напісаў драматычную казку ў вершах «Чардзельная булава», якая доўга не схавалася са сцэны.

Асобныя творы паэта выданыя на рускай і іншых мовах. У 1960 г. выдана «Савецкі пісьматэа» выдана зборнік вершаў Л. Дэляну, а дзіцячыя выдана «Кнігу для дзяцей «3 поўным насустрэч».

А. КУРАС.

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

Новыя вершы

Ранак у Маскве

Яшчэ над Яўскай нізінай
Туман кашышана сям, —
А ранак запалі рубіны.
На вехах залатых Масквы,
У паветы голас курчавы,
Гудзе напеўна зван гадзін,
І шорах вейкаў шурпаты
Па тратурах захадзіў.
Як бы касцы на сенажні,
На ўсё размах шырокі рук
Мятуць, нібы падолю ў хаце,
Дажурныя асфальт і брук.
Каб новы дзень след лепшым
Кінуў —

Дня учарашняга сляды
Змылаюць рупныя машыны
Крылатай радугай вады.
Стаў ярак ранак разгарацца,
Гудзі гудзюць, гудзюць, гудзюць,
І масквы паспешна ідуць
Хадой імклівай на працу.

У музеі Якуба Коласа

Яго я помню станам, маладым,
Калі сярбюста працы пас
З'явілася.
Патрам сталым Колас быў тады,
З ім попец кроць родны наш
Купала.
А я дзівачкай скромнай і малой
Ішла за ім услед... О, як нямела!
І толькі іх пазні іпэты
Душу маю, як сонца ўпако.
Я ведала — што не смяду з пуйі,
Не забуджуся на жыццёвых
Сцежках,
Калі наперад буду іхвэра ісіці
Па іх шляху, па іх зялёных вешках.
Збылося. Шчасце з бою мы ўзялі,
Быў стром іх пачынаў і прытамі нам
ногі,
Але заўсёды ўпаўнена ішлі
Мы ў будучыню светлага дарога.
Хай песня звыклая ляжыць, гудзе,
Людзей да новых намаганьняў
будзіць,
На новы ўзлёты працоўны нас вядзе
І шлях наперад асветляе людзям!

Міхась СТРАЛЬЦОЎ

Чытаючы кнігу крытыка...

Да нядаўняга часу сярод выдан-
няў прац літаратуразнаўцаў і кры-
тыкаў пераважалі манаграфіі або
зборнікі артыкулаў манаграфічнага
характэру, прысвечаных у асноў-
ным гісторыі літаратуры. Папер усё
часцей выходзілі кнігі крытыкаў,
напісаныя па гарацях слядах літа-
ратурных падаў. Сярод іх — дру-
гая кніга Якава Герковіча — «Літа-
ратура і жыццё народа».

Справядліва гавораць, што ціка-
ва да манаграфіі тлумачыцца перш
за ўсё цікавасцю да творчасці
таго, пра каго яна напісана. У збор-
ніку ж артыкулаў пра жыццё літа-
ратурны працэс сучаснасці на першы
план выступае асоба крытыка, ён —
у цэнтры ўвагі чытача; высвятляю-
цца, ці паслядоўны ён у ацэнцы пэ-
ўных літаратурных з'яў, наколькі ца-
лесная яго сістэма аэстэтычных по-
глядаў, наколькі багаты арсенал яго
крытычнай абры.

У названай кнізе, закранаючы роз-
ныя пытанні развіцця беларускай
саветскай прозы, паэзіі, літаратуры
для дзяцей, Герковіч імкнецца аб-
гульваць вопыт пісьменнікаў у па-
будове новага і кампазіцыі, багата
ўвагі аддае высвятленню прыроды
канфліктаў, якія адлюстроўвае са-
ветская літаратура.

У цэнтры ўвагі крытыка — эпа-
пея М. Лынькова «Векнамія дні»,
раман І. Шамякіна «Глыбокая
пльня» і «Крыніцы», Т. Хадкевіча
«Даль палява», П. Броўкі «Калі злі-
ваюцца рэкі», А. Чарнышавіча «Сві-
танак», апавесці і апавяданні П. Пе-
страка, І. Брыля, М. Паслядовіча,
І. Грамовіча, Р. Сабаленкі, М. Ду-
жыцка, Ус. Краўчанкі, А. Асіпенкі,
І. Дубоўскага, А. Рыльска, Я. Скры-
ганна, А. Якімовіча, П. Кавалёва,
М. Паніграта, В. Зуба і многіх іншых.

Не гэта не ацаніць станоўча
імкненне крытыка гаварыць пра на-
даўняе і сучаснае літаратуры. Ён
упаўнена і дакладна аналізуе та-
матыку і ідэювую праблематыку
беларускай прозы, цікавыя

назіранні робіць у галіне сюжэта,
кампазіцыі, канфілікту ў буйных пра-
зачных творах, цікавыя яго думкі аб
адлюстраванні нацыянальнага харак-
тэру ў эпапеі М. Лынькова.

Важнае ў работах крытыка —
разуменне актыўнай, дзейнай ролі
літаратуры ў жыцці грамадства. І з
гэтага пункту погляду ён дастаткова
дала вызначыў месца таго або ін-
шага твора ў літаратуры. Крытык
удава выбірае прыклады, каб пака-
заць, якія жыццёвыя працэсы і за-
канамернасці раскрывае той або ін-
шы майстар слова. Пераканальна да-
водзіць ён значэнне тых або іншых
твораў і вобразаў літаратуры міну-
лага для нашай сучаснасці.

Чытачы цікава будзе знаёміцца з
аналізам вобразаў Паходзі, Бабейкі,
Інукевіча, Зараніка, Марыны Ку-
дзінай і іншых з рамана «Даль па-
лява» Т. Хадкевіча, з параўнаннем
структуры раманаў І. Шамякіна
«Глыбокая пльня» і «Крыніцы», са
шматлікімі цікавымі назіраннямі над
творамі сатырычнымі, дзіцячай лі-
таратуры; бадай, найцікавейшыя ў
кнізе артыкулы «Да самых вытокаў
чалавечай свядомасці», «Сюжэт і
кампазіцыя рамана», «Смех — спа-
дарожнік сілы». Дасціпныя назіран-
ні зроблены над апавяданнямі роз-
ных аўтараў у іншых артыкулах.

Большасць крытыкаў схіляюцца
да такой думкі: «Гавораць пра мас-
таўныя творы, мы вельмі часта ўжы-
ваем словы «справільны» і «няспра-
вільны» і вельмі рэдка — слова
«цудоўна». Гэта, на наш погляд, у
вышэйшай ступені датычыць кнігі
Герковіча. Чытаеш яго разважэнні —
і стварэнца ўражанне, нібы крытык
стварае, што твор мастацкай літа-
ратуры — з'ява аэстэтычная.

Даўно ўжо ў нашых літаратураз-
наўстве і крытыцы выкрэслаліся
вадасцяк выключна аэсія і прынцып
вады думка аб тым, што неадэкватна
таваць самую дасканалую ідэю, за-
ключаную ў ім. Таму, калі твор за-
ключае ў сабе важную думку, дык

аналіз яго з боку майстэрства жы-
ццява неабходны. Павіна быць у
крытыцы адзіства філасофска-пуб-
ліцыстычнага і аэстэтычнага элемен-
таў.

Ідэіны бок твора, яго змест, ана-
ліз іх крытыкам — гэта толькі ча-
стка справы (безумоўна, вельмі
важнай). Аднак трэба яшчэ пака-
заць, ці не бракуе ў гэтых творах
майстэрства, каб яны маглі выка-
наць сваю высакародную ролю ў
жыцці грамадства.

Паколькі на многіх старонках кні-
гі няма вылікаў і прычыновай раз-
мовы пра аэстэтычны бок твораў, якія
аналізуюцца, гэтыя старонкі з'яў-
ляюцца па сутнасці частка інфарма-
цыйнымі. І гэта адзін з істотных не-
дахопаў кнігі крытыка. Гэтым не-
дахопам тлумачыцца і іншыя.

Калі ідэіны аналіз не дапаўняець
аналізам аэстэтычным, тады з'яў-
ляецца нейкі рацыяналістычны па-
дыход да твораў літаратуры, мы б
сказалі — «стылітарны» падыход.

Чытаем у кнізе:
«Пісьменнікі М. Паслядовіч і
І. Шамякін паставілі праблему лікві-
дацыі вынікаў вайны ў душах лю-
даў не наогул, не апрэдня, а праз
пэўныя характары, народжаныя пэ-
ўнымі абставінамі».

Па форме як быццам усё пра-
віліна. Але ўсё ж, нягледзячы на
гэты падкрэсліванне — «праз пэў-
ныя характары, народжаныя пэўны-
мі абставінамі», мы не можам пага-
дзіцца з крытыкам. Як бы ні была
важная «праблема ліквідацыі выні-
каў вайны ў душах людзей», але
далека не адным гэтым выцярпаен-
ца значэнне раманаў М. Паслядовіча
«Святло над Літкам» і І. Шамякіна
«У добры час» і «Крыніцы». Зна-
чэнне гэтых твораў куды шырэй.

Або яшчэ больш яркі прыклад
такога «стылітарнага» падыходу да
літаратурных з'яў. Пра апавяданне
І. Дубоўскага «Паўка» крытык пі-
ша:

(Заканчэнне на 4-й стар.)

Блакітны вецер

АПАВЯДАННЕ

жа, ад свежэга паветра. «Чаго я выйшаў?» — ду-
маў Лагіцкі.

Якраз перад ім ляжаў, нібы ў руінах, недабу-
дзаны дом, той самы, які ён заўсёды бачыў з акна
кватэры. Першыя дзеньці тут пакалі жыццё
асноў, летам будаўніцтва чамусьці спыніў, а цяпер
распачаў зноў. Лагіцкі звязка з домам, і ён стаў
для яго нібы жывой істотай і збыч чалавек, дом
абрастаў патрохі ўспамінамі.

Стары знамец, ён дзівіўся імі цяпер з Лагіцкі-
м. А той разумеў усё і бачыў, як пільна, выку-
палі некалькі аскавтарам, прыручанага пясня
гэлым, робіцца добра горкай. Як прыкрасці
не дзеці, і восты: хто са санцак, хто пагамі,
а хто і так сабе, тым самым чэспам, акому і на-
дзіжыць з'явіць адказваю, за інструмента гарні-
дарова фантазія, спрабавалі тут і крутаць гаспа-
р і разгон з яе.

Стары знамец, без аблічча і нумара дом, —
думав Лагіцкі, — і я расказаў бы табе, чым быў
нашым дзіцём, і ты не ведаеш, што такое пах і водар
маленства, не разумееш, чаму крэпільна пляма,
выпадкова ўбачана ка сцяне, можа хваліцца
машчын, чым самае сталае дзіва».

Ды ён, Лагіцкі, і не хацеў тагока. Ён ведаў,
спраўдзіва дзіва было ці простым, як гэта дзіва
чорка, ці найліпшым, чым выцеліць варкель. І са-
прабнік непер быў блакітым. У ім было ўсё:
трыюжнае смуга далікатна і незбылінае свят-
ло маленства; дажджы, густыя, як вецер, і пах
суніц; шчыльнява радасць у сэрцы і непрыкрыты,
вясёлае адзіленне перал светам. Якраз усё тое,
чаго не хапала цяпер Лагіцкаму.

Ён адчуваў, што вельмі змарыўся. Лежыў ў і-
нструмента стамлялі яго і, можа, жыць больш — раз-
мовы ў прафесарскай. Звоніў тэлефон, выходзілі
і заходзілі людзі, сакратарка бегала з раскладам,
перастаўлячы лекцыі, выкладчыкі скардзіліся на
студэнтаў, бышам усё гэта было так важна і
бышам студэнты былі калі-небудзь анімамі.
Лепш за ўсё было Лагіцкаму, калі не турбавалі
і. І тады можна было слухаць, не слухаючы,
засяродзіўшыся ў сабе — і гэта было чаканнем
дзіва. І яно прыходзіла, і шчыльнява кралася ў
сэрца то нейчым голасам, пацутым з калідора, то
скражычым, што біўся ў фотцы, то шчодрым
пахам вады, невядома кім прыскрыпанай па па-
лодзе. Гэта блулаў недзе і трыюжык Лагіцкага
блакіты вецер.

І восты нібы спадзіла з яго плычч і такой непа-
трэбнай рабілася сталасць, і, здавалася, усё пра-
жытае і перажытае раней, панабітае за гады на
крэпільні і драбніцы, не вяртае было і самай
маленькай часткі маленства гэтага. Чаму так
было, Лагіцкі не ведаў. Можа, гэта вярталася
гэта тужыла душа па нейкім што адышло і што
збылася са сталым вопытам, а можа, тут была
і проста незадавальненасць сабой. — Лагіцкі ска-
заў не браўся. Нешта непрамунае рабілася з
ім, і яно шукала сабе выйсня.

Толькі ён, Лагіцкі, цяпер не думаў пра гэта.
Спаў горда, ізякыла, немыкалая таімаінасць
панавала наокол. І такі даступны і недаступны
цяпер адзіноце, Лагіцкі глядзеў і слухаў — і
цішыня, і ноч цякаў паўз яго. Лічелі на ліхтар
снэжычкі, нячутныя і цішыя, былі начныя матылі.
Снеў і чухкаў недзе ў шэрых прысмычка паравоз.
Трапяткі і тонкія прысмычкі спускаўся з неба;
міргала над горадам зорка. І можа, могае ад-
крылася тады і сэрцу, і зроку, і здавалася Ла-
гіцкаму, што ён чую, як вастрава і скупа пах-
нуць і снэг пры дарозе і ляжок на з'ялі, які асаб-
ліва, густы халядок ідзе ад сцяны, панаікаданы
ля дома, і які зусім іншы, скражычовы ветрык,
дымзе з праёмна пустах вако. Снасовы свежасцю
пахвала ад штабелю зайнятых дошка. І было
адчуванне, што восты чорны, варта толькі
захапеш і напружыцца, як адкрыцца недаступ-
нае раней і ніколі нязнаёмае панавіла і нянаі-
сць, як прыблудзіць небылае спакой і яснасць.
І ён тады некалькі паўз яго. Лічелі на ліхтар
снэжычкі, нячутныя і цішыя, былі начныя матылі.
Снеў і чухкаў недзе ў шэрых прысмычка паравоз.
Трапяткі і тонкія прысмычкі спускаўся з неба;
міргала над горадам зорка. І можа, могае ад-
крылася тады і сэрцу, і зроку, і здавалася Ла-
гіцкаму, што ён чую, як вастрава і скупа пах-
нуць і снэг пры дарозе і ляжок на з'ялі, які асаб-
ліва, густы халядок ідзе ад сцяны, панаікаданы
ля дома, і які зусім іншы, скражычовы ветрык,
дымзе з праёмна пустах вако. Снасовы свежасцю
пахвала ад штабелю зайнятых дошка. І было
адчуванне, што восты чорны, варта толькі
захапеш і напружыцца, як адкрыцца недаступ-
нае раней і ніколі нязнаёмае панавіла і нянаі-
сць, як прыблудзіць небылае спакой і яснасць.
І ён тады некалькі паўз яго. Лічелі на ліхтар
снэжычкі, нячутныя і цішыя, былі начныя матылі.
Снеў і чухкаў недзе ў шэрых прысмычка паравоз.
Трапяткі і тонкія прысмычкі спускаўся з неба;
міргала над горадам зорка. І можа, могае ад-
крылася тады і сэрцу, і зроку, і здавалася Ла-
гіцкаму, што ён чую, як вастрава і скупа пах-
нуць і снэг пры дарозе і ляжок на з'ялі, які асаб-
ліва, густы халядок ідзе ад сцяны, панаікаданы
ля дома, і які зусім іншы, скражычовы ветрык,
дымзе з праёмна пустах вако. Снасовы свежасцю
пахвала ад штабелю зайнятых дошка. І было
адчуванне, што восты чорны, варта толькі
захапеш і напружыцца, як адкрыцца недаступ-
нае раней і ніколі нязнаёмае панавіла і нянаі-
сць, як прыблудзіць небылае спакой і яснасць.
І ён тады некалькі паўз яго. Лічелі на ліхтар
снэжычкі, нячутныя і цішыя, былі начныя матылі.
Снеў і чухкаў недзе ў шэрых прысмычка паравоз.
Трапяткі і тонкія прысмычкі спускаўся з неба;
міргала над горадам зорка. І можа, могае ад-
крылася тады і сэрцу, і зроку, і здавалася Ла-
гіцкаму, што ён чую, як вастрава і скупа пах-
нуць і снэг пры дарозе і ляжок на з'ялі, які асаб-
ліва, густы халядок ідзе ад сцяны, панаікаданы
ля дома, і які зусім іншы, скражычовы ветрык,
дымзе з праёмна пустах вако. Снасовы свежасцю
пахвала ад штабелю зайнятых дошка. І было
адчуванне, што восты чорны, варта толькі
захапеш і напружыцца, як адкрыцца недаступ-
нае раней і ніколі нязнаёмае панавіла і нянаі-
сць, як прыблудзіць небылае спакой і яснасць.
І ён тады некалькі паўз яго. Лічелі на ліхтар
снэжычкі, нячутныя і цішыя, былі начныя матылі.
Снеў і чухкаў недзе ў шэрых прысмычка паравоз.
Трапяткі і тонкія прысмычкі спускаўся з неба;
міргала над горадам зорка. І можа, могае ад-
крылася тады і сэрцу, і зроку, і здавалася Ла-
гіцкаму, што ён чую, як вастрава і скупа пах-
нуць і снэг пры дарозе і ляжок на з'ялі, які асаб-
ліва, густы халядок ідзе ад сцяны, панаікаданы
ля дома, і які зусім іншы, скражычовы ветрык,
дымзе з праёмна пустах вако. Снасовы свежасцю
пахвала ад штабелю зайнятых дошка. І было
адчуванне, што восты чорны, варта толькі
захапеш і напружыцца, як адкрыцца недаступ-
нае раней і ніколі нязнаёмае панавіла і нянаі-
сць, як прыблудзіць небылае спакой і яснасць.
І ён тады некалькі паўз яго. Лічелі на ліхтар
снэжычкі, нячутныя і цішыя, былі начныя матылі.
Снеў і чухкаў недзе ў шэрых прысмычка паравоз.
Трапяткі і тонкія прысмычкі спускаўся з неба;
міргала над горадам зорка. І можа, могае ад-
крылася тады і сэрцу, і зроку, і здавалася Ла-
гіцкаму, што ён чую, як вастрава і скупа пах-
нуць і снэг пры дарозе і ляжок на з'ялі, які асаб-
ліва, густы халядок ідзе ад сцяны, панаікаданы
ля дома, і які зусім іншы, скражычовы ветрык,
дымзе з праёмна пустах вако. Снасовы свежасцю
пахвала ад штабелю зайнятых дошка. І было
адчуванне, што восты чорны, варта толькі
захапеш і напружыцца, як адкрыцца недаступ-
нае раней і ніколі нязнаёмае панавіла і нянаі-
сць, як прыблудзіць небылае спакой і яснасць.
І ён тады некалькі паўз яго. Лічелі на ліхтар
снэжычкі, нячутныя і цішыя, былі начныя матылі.
Снеў і чухкаў недзе ў шэрых прысмычка паравоз.
Трапяткі і тонкія прысмычкі спускаўся з неба;
міргала над горадам зорка. І можа, могае ад-
крылася тады і сэрцу, і зроку, і здавалася Ла-
гіцкаму, што ён чую, як вастрава і скупа пах-
нуць і снэг пры дарозе і ляжок на з'ялі, які асаб-
ліва, густы халядок ідзе ад сцяны, панаікаданы
ля дома, і які зусім іншы, скражычовы ветрык,
дымзе з праёмна пустах вако. Снасовы свежасцю
пахвала ад штабелю зайнятых дошка. І было
адчуванне, што восты чорны, варта толькі
захапеш і напружыцца, як адкрыцца недаступ-
нае раней і ніколі нязнаёмае панавіла і нянаі-
сць, як прыблудзіць небылае спакой і яснасць.
І ён тады некалькі паўз яго. Лічелі на ліхтар
снэжычкі, нячутныя і цішыя, былі начныя матылі.
Снеў і чухкаў недзе ў шэрых прысмычка паравоз.
Трапяткі і тонкія прысмычкі спускаўся з неба;
міргала над горадам зорка. І можа, могае ад-
крылася тады і сэрцу, і зроку, і здавалася Ла-
гіцкаму, што ён чую, як вастрава і скупа пах-
нуць і снэг пры дарозе і ляжок на з'ялі, які асаб-
ліва, густы халядок ідзе ад сцяны, панаікаданы
ля дома, і які зусім іншы, скражычовы ветрык,
дымзе з праёмна пустах вако. Снасовы свежасцю
пахвала ад штабелю зайнятых дошка. І было
адчуванне, што восты чорны, варта толькі
захапеш і напружыцца, як адкрыцца недаступ-
нае раней і ніколі нязнаёмае панавіла і нянаі-
сць, як прыблудзіць небылае спакой і яснасць.
І ён тады некалькі паўз яго. Лічелі на ліхтар
снэжычкі, нячутныя і цішыя, былі начныя матылі.
Снеў і чухкаў недзе ў шэрых прысмычка паравоз.
Трапяткі і тонкія прысмычкі спускаўся з неба;
міргала над горадам зорка. І можа, могае ад-
крылася тады і сэрцу, і зроку, і здавалася Ла-
гіцкаму, што ён чую, як вастрава і скупа пах-
нуць і снэг пры дарозе і ляжок на з'ялі, які асаб-
ліва, густы халядок ідзе ад сцяны, панаікаданы
ля дома, і які зусім іншы, скражычовы ветрык,
дымзе з праёмна пустах вако. Снасовы свежасцю
пахвала ад штабелю зайнятых дошка. І было
адчуванне, што восты чорны, варта толькі
захапеш і напружыцца, як адкрыцца недаступ-
нае раней і ніколі нязнаёмае панавіла і нянаі-
сць, як прыблудзіць небылае спакой і яснасць.
І ён тады некалькі паўз яго. Лічелі на ліхтар
снэжычкі, нячутныя і цішыя, былі начныя матылі.
Снеў і чухкаў недзе ў шэрых прысмычка паравоз.
Трапяткі і тонкія прысмычкі спускаўся з неба;
міргала над горадам зорка. І можа, могае ад-
крылася тады і сэрцу, і зроку, і здавалася Ла-
гіцкаму, што ён чую, як вастрава і скупа пах-
нуць і снэг пры дарозе і ляжок на з'ялі, які асаб-
ліва, густы халядок ідзе ад сцяны, панаікаданы
ля дома, і які зусім іншы, скражычовы ветрык,
дымзе з праёмна пустах вако. Снасовы свежасцю
пахвала ад штабелю зайнятых дошка. І было
адчуванне, што восты чорны, варта толькі
захапеш і напружыцца, як адкрыцца недаступ-
нае раней і ніколі нязнаёмае панавіла і нянаі-
сць, як прыблудзіць небылае спакой і яснасць.
І ён тады некалькі паўз яго. Лічелі на ліхтар
снэжычкі, нячутныя і цішыя, былі начныя матылі.
Снеў і чухкаў недзе ў шэрых прысмычка паравоз.
Трапяткі і тонкія прысмычкі спускаўся з неба;
міргала над горадам зорка. І можа, могае ад-
крылася тады і сэрцу, і зроку, і здавалася Ла-
гіцкаму, што ён чую, як вастрава і скупа пах-
нуць і снэг пры дарозе і ляжок на з'ялі, які асаб-
ліва, густы халядок ідзе ад сцяны, панаікаданы
ля дома, і які зусім іншы, скражычовы ветрык,
дымзе з праёмна пустах вако. Снасовы свежасцю
пахвала ад штабелю зайнятых дошка. І было
адчуванне, што восты чорны, варта толькі
захапеш і напружыцца, як адкрыцца недаступ-
нае раней і ніколі нязнаёмае панавіла і нянаі-
сць, як прыблудзіць небылае спакой і яснасць.
І ён тады некалькі паўз яго. Лічелі на ліхтар
снэжычкі, нячутныя і цішыя, былі начныя матылі.
Снеў і чухкаў недзе ў шэрых прысмычка паравоз.
Трапяткі і тонкія прысмычкі спускаўся з неба;
міргала над горадам зорка. І можа, могае ад-
крылася тады і сэрцу, і зроку, і здавалася Ла-
гіцкаму, што ён чую, як вастрава і скупа пах-
нуць і снэг пры дарозе і ляжок на з'ялі, які асаб-
ліва, густы халядок ідзе ад сцяны, панаікаданы
ля дома, і які зусім іншы, скражычовы ветрык,
дымзе з праёмна пустах вако. Снасовы свежасцю
пахвала ад штабелю зайнятых дошка. І было
адчуванне, што восты чорны, варта толькі
захапеш і напружыцца, як адкрыцца недаступ-
нае раней і ніколі нязнаёмае панавіла і нянаі-
сць, як прыблудзіць небылае спакой і яснасць.
І ён тады некалькі паўз яго. Лічелі на ліхтар
снэжычкі, нячутныя і цішыя, былі начныя матылі.
Снеў і чухкаў недзе ў шэрых прысмычка паравоз.
Трапяткі і тонкія прысмычкі спускаўся з неба;
міргала над горадам зорка. І можа, могае ад-
крылася тады і сэрцу, і зроку, і здавалася Ла-
гіцкаму, што ён чую, як вастрава і скупа пах-
нуць і снэг пры дарозе і ляжок на з'ялі, які асаб-
ліва, густы халядок ідзе ад сцяны, панаікаданы
ля дома, і які зусім іншы, скражычовы ветрык,
дымзе з праёмна пустах вако. Снасовы свежасцю
пахвала ад штабелю зайнятых дошка. І было
адчуванне, што восты чорны, варта толькі
захапеш і напружыцца, як адкрыцца недаступ-
нае раней і ніколі нязнаёмае панавіла і нянаі-
сць, як прыблудзіць небылае спакой і яснасць.
І ён тады некалькі паўз яго. Лічелі на ліхтар
снэжычкі, нячутныя і цішыя, былі начныя матылі.
Снеў і чухкаў недзе ў шэрых прысмычка паравоз.
Трапяткі і тонкія прысмычкі спускаўся з неба;
міргала над горадам зорка. І можа, могае ад-
крылася тады і сэрцу, і зроку, і здавалася Ла-
гіцкаму, што ён чую, як вастрава і скупа пах-
нуць і снэг пры дарозе і ляжок на з'ялі, які асаб-
ліва, густы халядок ідзе ад сцяны, панаікаданы
ля дома, і які зусім іншы, скражычовы ветрык,
дымзе з праёмна пустах вако. Снасовы свежасцю
пахвала ад штабелю зайнятых дошка. І было
адчуванне, што восты чорны, варта толькі
захапеш і напружыцца, як адкрыцца недаступ-
нае раней і ніколі нязнаёмае панавіла і нянаі-
сць, як прыблудзіць небылае спакой і яснасць.
І ён тады некалькі паўз яго. Лічелі на ліхтар
снэжычкі, нячутныя і цішыя, былі начныя матылі.
Снеў і чухкаў недзе ў шэрых прысмычка паравоз.
Трапяткі і тонкія прысмычкі спускаўся з неба;
міргала над горадам зорка. І можа, могае ад-
крылася тады і сэрцу, і зроку, і здавалася Ла-
гіцкаму, што ён чую, як вастрава і скупа пах-
нуць і снэг пры дарозе і ляжок на з'ялі, які асаб-
ліва, густы халядок ідзе ад сцяны, панаікаданы
ля дома, і які зусім іншы, скражычовы ветрык,
дымзе з праёмна пустах вако. Снасовы свежасцю
пахвала ад штабелю зайнятых дошка. І было
адчуванне, што восты чорны, варта толькі
захапеш і напружыцца, як адкрыцца недаступ-
нае раней і ніколі нязнаёмае панавіла і нянаі-
сць, як прыблудзіць небылае спакой і яснасць.
І ён тады некалькі паўз яго. Лічелі на ліхтар
снэжычкі, нячутныя і цішыя, былі начныя матылі.
Снеў і чухкаў недзе ў шэрых прысмычка паравоз.
Трапяткі і тонкія прысмычкі спускаўся з неба;
міргала над горадам зорка. І можа, могае ад-
крылася тады і сэрцу, і зроку, і здавалася Ла-
гіцкаму, што ён чую, як вастрава і скупа пах-
нуць і снэг пры дарозе і ляжок на з'ялі, які асаб-
ліва, густы халядок ідзе ад сцяны, панаікаданы
ля дома, і які зусім іншы, скражычовы ветрык,
дымзе з праёмна пустах вако. Снасовы свежасцю
пахвала ад штабелю зайнятых дошка. І было
адчуванне, што восты чорны, варта толькі
захапеш і напружыцца, як адкрыцца недаступ-
нае раней і ніколі нязнаёмае панавіла і нянаі-
сць, як прыблудзіць небылае спакой і яснасць.
І ён тады некалькі паўз яго. Лічелі на ліхтар
снэжычкі, нячутныя і цішыя, былі начныя матылі.
Снеў і чухкаў недзе ў шэрых прысмычка паравоз.
Трапяткі і тонкія прысмычкі спускаўся з неба;
міргала над горадам зорка. І можа, могае ад-
крылася тады і сэрцу, і зроку, і здавалася Ла-
гіцкаму, што ён чую, як вастрава і скупа пах-
нуць і снэг пры дарозе і ляжок на з'ялі, які асаб-
ліва, густы халядок ідзе ад сцяны, панаікаданы
ля дома, і які зусім іншы, скражычовы ветрык,
дымзе з праёмна пустах вако. Снасовы свежасцю
пахвала ад штабелю зайнятых дошка. І было
адчуванне, што восты чорны, варта толькі
захапеш і напружыцца, як адкрыцца недаступ-

Чытаючы кнігу крытыка...

(Заканчэне. Пачатак на 3-й стар.)

«Увага пісьменніка засяроджана на праблемах умацавання працоўнай дысцыпліны ў калгасе».

Іноў, як бачым, ігнаруецца чалавечая, эстэтычная сутнасць твора.

Дарчы, і сам крытык выказваецца супраць падобнага рацыяналістычнага падыходу да літаратурных аўраў:

«Літаратура... не можа дазваляць сабе штучнае размежаванне: вельмі гэта твораў трактуюць праблемамі і аўраў гэтымі...»

І гэта крытык гаворыць пасля таго, як сам жа на многіх старонках кнігі адыду даўна падобнаму «штучнаму размежаванню» твораў па «праблемах»...

На адной і той жа старонцы амаль побач чытаем:

«І Шамякіна... прывябіла праблема, якую рэальна жыццё не аднойчы падказвала нашай літаратуры: інтэлігенцыя і народ». І далей: «Для героі рамана «Крыніца» нават не існуе такога праблема, такога падзелу: інтэлігенцыя і народ».

Незразумела, чаму пісьменнік, нягледзячы на тое, што ў рэальным жыцці яго героі не існуе такой «праблемы», тым не менш чамусьці «спрымаў» ён. Нешта тут, відаць, не зусім дакладна сфармулявана крытыкам. А калі недакладна сфармулявана, значыць — недастаткова прадумана.

Гэтым галоўным недахопам у зыходных пазіцыях, які па сутнасці з'яўляецца правай механічнага адрыву зместу ад формы, элементам сацыялагізму, на нашу думку, тлумачыцца і астатнія недахопы кнігі.

Не гаворачы падрабязна пра аднаасійна прычыны падчы матэрыялу, штампаваны фармулёўкі, сухасць стылю, падкрэслі, што даволі часта тым ці іншым меркаванні крытыка могуць быць аднесены да зусім розных мастакоў, бо індывідуальнае аблічча кожнага з іх застаецца для нас тайнай за само п'ятакі, нягледзячы на тое, што змест іх творчасці і ідэйная яе накіраванасць прааналізаваны дастаткова поўна.

Сапраўды, хоць аналіз эстэтычны, як нам здаецца, не з'яўляецца моцнай рысай Герцовіча, але наколькі цікавай чытаецца яго артыкул пра дзіцячую літаратуру, дзе такі аналіз ёсць у большай меры, чым, скажам, у артыкуле «Літаратура і сучаснасць», у якім індывідуальны рысы пачырку кожнага з мастакоў, пра якіх ідзе гутарка, амаль не закранаюцца.

Гаворыць, напрыклад, Герцовіч пра П. Пестрака:

«Пісьменніка цікавіць ідэіны і маральны матэрыял паводін нашага часу...»

Гэтыя словы можна сказаць аб кожным з пісьменнікаў, пра якіх выдэ крытык гутарку. Пра індывідуальны падыход П. Пестрака да паказання і маральных матэрыялаў паводін нашых сучаснікаў мы не атрымаем уяўлення з разважанняў крытыка.

Крытык, гаворачы пра аповесць «Блакитнае ззянне», ставіць у заслугу Р. Сабалеўку тое, што «амаль усе героі гэтага твора жывуць і дзейнічаюць у адпаведнасці са сваімі характарамі». Ён не заўважае, што без гэтай умовы твора проста не было б: гэта не заслуга пісьменніка, а неабходная ўмова існавання твора ў межах мастацкай літаратуры. І не гэта

тэра падкрэсліваць, аналізуючы твор.

Нямала ў кнізе моўных аграхаў, якіх зусім неадаручна пры размове аб мастацкай літаратуры:

«Аповесць Уд. Шыліка многа выйгравае б, калі б аўтар, трактуючы гэтую важную праблему...» (трактуючы ў трактатах, а не ў мастацкіх творах).

Або, скажам, такога роду афарызмы:

«Адно бесспрэчна: жыццё не стаіць на месцы»; «...кожны перыяд у жыцці народа мае свой напас...» Або нязграбныя скажы, накітал:

«Лірыка па самой сваёй жанравай сітуацыі (!) не цураецца (?) асабістасці спадчыні».

«У нас ёсць нямала твораў, якіх трактуюць (!) праблема (!) барацьбы з паразітызмам». (Гэта ўжо амаль пра неісную навукова-папулярную брашуру).

Наўрад ці сведчаць у карысць эстэтычнага густу крытыка, калі ён

прыводзіць, дадатна ацэньваючы твор, такія сухія словы пераважаюць:

«Мне, апрача Усяго, падбаецца сама ідэя гэтай справы. Сапраўды, чаму б нам не заняцца гісторыяй свайго вясня, а можа, і шырай паглядзець на гэта — не толькі свайго, а і суседніх, якія з'яўляюцца з нашай школай і калгасам. І не толькі гісторыяй, і геалогіяй, і фальклорам. Вось што перш за ўсё бачу я ў вашай рабоце». Такою сублімавай мовай размаўляе са сваімі выхаванцамі дырэктар школы, а крытык не заўважае гэтага. Ён прыводзіць гэтыя словы, відаць, таму, што ў іх сфармулявана «праблема»...

Адначасна недахопам, на наш погляд, істотны ў кнізе пра літаратуру. Тым не менш кніжка крытыка наспрыяе справе папулярнасці сучаснай беларускай сацыяльнай літаратуры. А хацелася б, каб іна не толькі тлумачыла змест твораў, папулярна і ацэньвала іх, але і выхоўвала ў чытачоў эстэтычны густ.

У. БОЯКА.

Т. Самойлава ў Парыжы

Парыжане цёпла сустрэлі саўвочную артыстку Таціану Самойлаву, знаёмую французскаму глядачу па кінаэкрані «Ліццэ журафалі», якая доўгі час не выходзіла з экрану сталіцы Францыі. У час знаходжання ў Парыжы, куды яна прыходзіла ў сувязі з маючай адычка прэм'ерай фільма «20 тысяч лье па зямлі» (рэжысёр М. Пальеро; у галоўных ролях — Л. Зітрон, Т. Самойлава, Ж. Гавіс), саўвочная артыстка наведвала міністэрства ў парызжым прыгарадзе Віянкурэ і сустрэлася там з вядомым французскім кінаафіцэрам.

У парызжым зале парызжыскага тэатра «Ройяль-Мансо» па ўрачыстай абстаноўцы адбылося ўручэнне Т. Самойлавай ганаровай прэміі Французскай акадэміі кінематаграфіі за 1960 год — «Крышталёвай зоркай». Гэтай прэміяй шведскага артыста ўдасцела за бліскучае выкананне галоўнай ролі ў кінафільме «Ліццэ журафалі», які артыстка ўсёвешне прызнае.

НА ЗДЫМКУ: Т. Самойлава з ганаровай прэміяй Французскай акадэміі кінематаграфіі «Крышталёвай зоркай».

Фота агенцтва Дальмас.

Чалавека пакрыўдзілі...

У Ленінскім раённым аддзяленні міліцыі нам паказалі пухлую папку. Гэтай папкі магло і не быць, калі б шафёр Анатолю Ушакоў спаквабіна ехаў па Школьнай вуліцы. Ён веў машыну з неадавольнай хуткасцю, хоць добра ведае правілы вулічнага руху.

Стары чалавек Гофман, інвалід, абпіраючыся на кіёк, пераходзіў вуліцу. Раптам ён убачыў машыну, якая імкліва наезджала на яго. Хутчэй перабачыў вуліцу ў Гофману не было ні часу, ні сілы. Ён, працягваючы, разгублена толькі мог прыцягнуць свой кіёк.

У сваім тлумачэнні Анатолю Ушакоў так апісаў гэты драматычны момант:

— Выйшаў наперад адзін грамадзянін і ударыў палкай па праваму лабавому шклу, якое тут жа разбілася на кавалкі...

У кузава машыны знаходзіліся рабочыя Мінскага водаканалізацыйнага А. Селянінаў, Б. Ярашэвіч, М. Бараніў, В. Радзюк. Іх таксама папрасілі раскасацца, што здарылася ў той момант, калі раптоўна на Школьнай вуліцы прыпынілася машына, у якой яны ехалі.

Вось што яны напісалі калектыўна:

— Мы ехалі на ліквідацыйны аварыі. На перакр'яжванні з Няміні на плошчу Свабоды раптам машына прыпынілася і мы пачалі крык і зноў шкла. Лі машыны сабраўся натоўп людзей, сярод якога быў адзін чалавек з кіём. Які мы пазней даведаліся ад шафера і свайго бригадзіра, гэты чалавек кіём разбіў у машыне лабавое шкло. Мы гэтым грамадзяніну дапамагалі сесці ў машыну і павезлі яго ў міліцыю.

А Мікалай Кручанок, які сядзеў побач з шаферам у кабінэ, так сфармуляваў тое, што бачыў:

— Як толькі я адчыніў дзверцы кабінэ, чалавек з палкай ударыў ён мяне ў усе сшы, затым — па лабавому шклу... Мы папрасілі гэтага грамадзяніна сесці ў машыну, але ён пачаў супраціўляцца і пагаржаць нам. Тады мы пасадзілі яго ў кузаў і адвезлі ў міліцыю...

Значыць, Гофман не проста ўзяў кіёк, каб спыніць машыну, а скарэй стаў яго ў якасці зброі: выцкаў Кручанка, маладога, дужага хлопца, і ў дадатка ішч разбіў шкло ў машыне. Така чалавек вярта быць звышні ў міліцыю. Каб Гофман, скажам, не ударыў па лабавому шклу, не крунуў

Кручанка, то не было б падставы «дапамагчы яму сесці ў машыну» і везці яго ў міліцыю!

На самай жа справе нічога гэтага не было. Старшы дзяржаўна-спэктар Ленінскага раёна тав. Раманенка агульдуў аўтамашыну № 60 64—50 і запісаў: «Лабавое шкло на аўтамабілі не заменвалася, трэцін на ім няма». Кручанка не толькі кіём, але і палкай Гофману не крунуў.

Навошта ж Ушакоў, Кручанку і яшчэ чатыром хлопцам спатрыбалася фарыкаваць гэтую гісторыю, у якой ад пачатку да канца імгненна ўсё было выдуманна; і напад, і пагарза, і хуліганства старога чалавечка? Аднаго яны не выдумалі — сапраўды, Гофман супраціўляўся. Але вярта раз'абрацца, што гэта было за супраціўленне.

Калі Ушакоў паціснуў на тармазы і прыпыніў машыну, то ён, абураны, адрэзак выскачыў на брук:

— Не ведаеш правілаў руху? — накінуўся ён са сваркаю на Гофмана.

Збялы, перапалоханы Гофман, які ледзь не трапіў пад машыну, стаў і не мог прамавіць слова.

— Чаро там з ім размаўляць? — крыкнуў у кузава адзін са слесароў. — Абарыў яго кіём!

Ушакоў і Кручанок азіралі Гофману ў рукі і пачалі адбіраць у інваліда кіём.

Заўважым, рану на назе Гофман атрымаў яшчэ ў час грамадзянскай вайны. Са снежня 1917 г. ён на працягу васьмі год змагаўся сапачатку ў рэдах Чырвонай гвардыі, а потым у Чырвонай Арміі з парогамі рэвалюцыі. Ён удзельнічаў і ў Алічынскай вайне супраць гітлераўскіх захопнікаў, Пятнаццаці год ужо ходзіць Гофман з кіём.

Гофман з усе сілы абдымаваў рукімі трымаў кіём. Тады Ушакоў і Кручанок пачалі яго выкручваць рукі, пасля ішч. Урэшце на руках Гофмана з'явілася кроў...

— Чаро там з ім размаўляць, — крыкнуў у кузава, — давай яго сюды, у кузаў.

Ушасірачы, уздыўшы за ногі і рукі інваліда, ускінулі старога чалавечка ў кузаў.

Праз колькі хвілін машына была адбудыма Упраўлення міліцыі Мінскага аблвыканкома.

Прыміце хулігана, — казалі хлопцы з машыны 60 64—50 дзяржурнаму па Упраўленню т. Апліска-

Творчай размовы

СА СПРАВАДАЧНА-ПЕРАВЫБАРЧАГА СХОДУ СЕКЦЫІ ДЗІЯЧАІ ЛІТАРАТУРЫ

не адбылося

Днямі сабралася дзіцячая пісьменніцкая секцыя, каб патапаляваць пра сваю работу ў мінулым, 1960 годзе і вызначыць шляхі далейшага развіцця дзіцячай літаратуры.

Старшыня секцыі Эліт Агніевыч зрабіў справядлівы даклад. З яго можна было даведацца, што работа пісьменнікаў была доволі плённай. Адно пералічылі выданыя і падрыхтаваныя да выдання кнігі паказвалі шырокі размах творчай работы вылікага калектыву пісьменнікаў. 1960 г. прымёс дзесяць нямала новых, цікавых кніг.

У першую чаргу, кажа дакладчыца, хочацца назваць кнігу казак Уладзіміра Дубоўкі «Пудроўна знаходка», Васіля Віткі «Казку пра чару зубра», аповесць пра Вольку Алічынскага вайны Алеся Якімовіча «Смеіла людзі», першаўзнава казку Максіма Луканіна «Хто робіць пагоду».

На кніжных падліках з'явіліся аповесці «Ты не адзі» Алеся Пальчэўскага, зборнік аповяданняў Васіля Хомчанкі «Рукішкі генерала Давара», Міколы Гамолкі «Шлях адкрыты», Пятра Руцка «Канец казкі», Ліліі Арабей «Калібра», Айка Платнера «Палаючае сэрца», «Дзе дава рэлікія» Івана Шуцко, аповесці «Вальс Грыбавалова» Барыса Бур'яна, «Апошняя яўка» Уладзіміра Механа, «Павяржцы» Міколы Ваданосава.

Выйшлі новаы цікавыя творы, прысвечаныя Уладзіміру Лычу Леніну. Гэта першая частка п'есы Анатоля Вялюгіна «Вечер з Волгі», прысвечаная дзіцячым і юнацкім годам Леніна, аповяданні Ядвігі Вяганскай, Васіля Хомчанкі, Міколы Гамолкі, напісаныя з добрым мастацкім густам.

Андрэй Александровіч выдаў кнігу «Падарунак дзецям-малалеткам», Язеп Пучка напісаў цікавую вершаваную казку «На Барысцы», Станіслаў Шушкевіч падрыхтаваў новы зборнік вершаў для школьнікаў «Мы на змену ідзем».

Зусім нядаўна выйшла новая кніжка вершаў для дзяцей Кастуся Кірзэнікі «Сад піанерскі».

Новыя вершы для дзяцей і юнацтва напісалі Сяргей Грахоўскі, Ніл Гілевіч, Іван Муравейка, Айка Платнер, Артур Вольскі.

У 1960 г. выйшлі ў свет зборнікі маладых аўтараў Генадзі Шмяня, Віктара Шымчука, Уладзіслава Нядзедскага, Паўла Ткачова, Яраслава Пархута, Аўрэлія Дзержыжніцкага, неўзабаве выйдзе зборнік Марыі Майсеевай. У піанерскім друку з'явілася цікавая аповесць М. Герчыка.

У пачатку новага года выйшаў першы том выбраных твораў старэйшага дзіцячага пісьменніка Янікі Маўра, хутка выйдзе аднатомнік Віталія Вольскага.

Новыя аповесці напісалі Павел Кавалёў («Ленка Гром»), У. Шахаў («Крылаты дзень»), Аляксей Шапкоў («Ліччэ-рака лясная») і Хведар Жычка («Піфагораў штаны»). Працуе над аповесцю «Адкулься, мама!» Валішч Зуб. Цікавыя юнацкія чытачкі выклікала аповесць Усевалода Краўчанкі «Злачынства каля Зялёнай тоўні».

Новыя творы для дзяцей напісала Ядвіга Вяганская.

Аб'яса ў гэтым годзе закончыць вершаваную казку для малых Міхаіла Калачынскі.

Выйшлі кнігі аповяданняў і нары-

саў маладых пісьменнікаў-журналістаў Яўгена Курто і Георгія Шылоўца. «Бяроза» па-матэрыялу вайны Вячаслава Марозова. Аднаактоўны п'есы для дзіцячай самалейнасі пішуць Х. Мальцінскі і Р. Рэзек.

З кожным годам Дзяржаўнае выдавецтва БССР выдае ўсё больш твораў для дзяцей. Калі ў 1960 г. было выдана 65 назваў кніг тыражом у мільён сто семьдзесят тысяч экзэмпляраў, то ў 1961 г. будзе выдана 90 назваў дзіцячых кніг тыражом больш мільёнаў экзэмпляраў. Дзецей не тычыцца выдуманна канфлікт паміж лірыкамі і фізікамі. Яны любяць і пазію, і прозу — з адной толькі «маленькай» умовай, каб гэта было напісана добра, разумна, займальна, цікава...

Дакладчыца адзначыла, што ўлетку мінулага года адбылася сур'ёзная творчая размова па пытаннях дзіцячай літаратуры на рэспубліканскай нарадзе, скліканай Саюзам пісьменнікаў, ЦК ЛКСМБ, Міністэрствам асветы БССР і Дзяржаўным выдавецтвам. На гэтай нарадзе адзначалася, што пісаць для дзяцей — значыць думаць пра чалавечка будучыні, бо паспех выхавання падрастаючага пакалення ў многім залежыць ад пісьменнікаў, асабліва дзіцячых.

У дакладзе ўдзельнічалі шмат ураг рабы дзіцячых часопісаў «Бяроза» і «Вясёлая газетка» «Пінер Беларусі» і «Зорка», гаварылася аб выданні беларускіх кніг у браціх рэспубліках. Але неадаручна тое, што ішч дзе-нідзе аб'явілася, фармальна ставіцца некаторыя бібліятэкі і арганізацыі да правядзення літаратурных вечароў і дыскусій.

Завалася, даклад выкліка шмат цікавых размоў пра творчыя дасягненні і далейшае развіццё дзіцячай літаратуры. Выступленню было сапраўды шмат, але дзеялоў творчай размовы не атрымаўся.

Я. Вяганская запрасіла пісьменнікаў больш актыўна ўдзельнічаць у рабоце рады, М. Гамолка і А. Пальчэўскі гаварылі пра неабходнасць правядзення літаратурнага конкурсу для выяўлення новых аўтараў. Ус. Краўчанка падтрымаў гэту думку. Пісьменнік І. Грамовіч лічыць неабходным пісаць аб перабудове школы і набліжэнні яе да жыцця.

Аб неабходнасці больш частага наведвання пісьменнікамі сельскіх школ гавараў Н. Гілевіч.

У спрэчках прынялі ўдзел М. Герчык, П. Руцек, М. Хведаровіч, С. Шушкевіч і А. Якімовіч і інш.

У новае бюро секцыі абраны Э. Агніевыч (старшыня секцыі), Я. Вяганская, М. Гамолка, Ус. Краўчанка, А. Пальчэўскі, У. Шахаў і А. Якімовіч.

Міністэрства культуры БССР з глыбокім жалем паведамляе аб заўчаснай смерці старшыні праўлення Саюза мастакоў БССР, дэпутата Вярхоўнага Савета БССР гаварыма ГАўРЫЛЕНКІ Паўла Нікіфаравіча і выказвае спачуванне сям'і памершага.

Праўленне Саюза мастакоў БССР і Мастацкага фонду БССР, партыйная арганізацыя і мясцовы камітэт паведамляюць аб заўчаснай смерці старшыні праўлення Саюза мастакоў БССР, дэпутата Вярхоўнага Савета БССР Паўла Нікіфаравіча ГАўРЫЛЕНКІ і выказваюць глыбокае спачуванне сям'і і сваякам памершага.

Праўленне Саюза мастакоў СССР глыбока смуткуе з прычыны заўчаснай смерці старшыні праўлення Саюза мастакоў БССР, дэпутата Вярхоўнага Савета БССР ГАўРЫЛЕНКІ Паўла Нікіфаравіча і выказвае спачуванне ўсім сябрам, сваякам і бліжнім памершага.

ПРАЎЛЕННЕ САЮЗА ПІСЬМЕННИКАЎ БССР.

Галоўны рэдактар Янка ШАРАХОЎСКІ.

Рэдакцыйная калегія: Заір АЗГУР, Аляксандр БУТАКОЎ, Кастусь ГУБАРЭВІЧ, Васіль ІВАШЫН, Аркадзь МАРЦІНОВІЧ (адказны сакратар), Пятро ПРЫШОЎЗЬКА, Раман САБАДЛЕНКА (намеснік галоўнага рэдактара), Мікола ТКАЧОЎ, Іван ШАЦІЛА, Рыгор ШЫРМА.

3 удзелам маскоўскага скрыпача

Лаўрэат міжнародных конкурсаў скрыпач В. Пікайзен, які выступіў у канцэрце ў Мінску, — прадстаўнік маладога пакалення савецкіх музыкантаў. Ён вучыўся ў народнага артыста СССР Д. Ойстраха і ў маладзю педагога. Найбольш характэрна рыса твораў аблічча маладога скрыпача — бліскучая, сапраўды багемная віртуознасць. Тэхнічны бок выканання В. Пікайзена бедарожны.

Сольная праграма скрыпача ўключала творы разнастайных стыляў. Найбольш удала былі выкананы В. Пікайзенам саната рэжор Л. Бетховена, канцэрт № 4 В'етана, саната Э. Іза і «Імпрэвізацыі» Э. Блоха. Асабліва мякка і прыніжліва сыграў артыст другую частку бетховенскай санаты.

Сур'ёзнае прычэнне выклікае выкананне В. Пікайзенам Пятай санаты І. Баха — аднаго з найвяжэйшых твораў скрыпачнага рэпертуару. Скрыпач сыграў не холадна і фармальна, не паказваючы глыбіні і чалавечыя бахускай музыкі. Апроп буйных твораў, В. Пікайзен іграў рад мініятур: «Накюрні» Скарбіна, «Мелодыю» Чайкоўскага, «Маскі» з балеты «Рамеа і Джульета» Пракоф'ева, п'есы Саратэз, Крэйслера, Брамса. Партыю фартэпіяна ўзбуйна і выраза папрала піяністка А. Курас. Праўда, у санате Бетховена хачелася б большай яркасці ў фартэпіянаў партыі.

З сімфанічным аркестрам нашай філармоніі В. Пікайзен іграў канцэрт Бетховена. Ярчай за ўсё прагучаў фінал. У першых жа дзюях частках скрыпач з'яўна «зацягваючы» тэмпы, у выніку чаго знікла цялеснасць і стройнасць формы.

У гэтым жа канцэрце сімфанічны аркестр пад кіраўніцтвам М. Нерсесяна выканаў Пятую сімфанію Бетховена і сімфанічную пазму Р. Штрауса «Тыль Уленшпінгел». Бетховенскай сімфоніяй М. Нерсесян дэрыжыруе ў сёлетнім сезоне другі раз, і трэба сказаць, што на гэты раз куды больш удала. Дырыжор здолеў знайсці правільны «нутрына рытм» твора і добры аркестравы фарбы.

Выкананне ж аркестрам «Тыль Уленшпінгел» паказала, што нават тыя творы, якія даўно ўвайшлі ў рэпертуар, п'есы выносяць іх на эстраду. Неахайнае, «спрысё» выкананне пазмы Р. Штрауса сведчыць, што дырыжор і аркестр яўна знізілі сваю мастацкую патрабавальнасць.

Дзм. АЛЯКСАНДРАЎ.

П. Н. ГАўРЫЛЕНКА

4 лютага пасля цяжкай і працяглай хваробы на 59-м годзе жыцця памёр старшыня праўлення Саюза мастакоў БССР, дэпутат Вярхоўнага Савета БССР, член КПСС з 1927 года, мастак Павел Нікіфаравіч Гаўрыленка.

Смерць забрала ў нас аднаго з самых дзейных стваральнікаў беларускага мастацтва выяўленчага мастацтва П. Н. Гаўрыленка. Яго вялікая энергія і ўмелая арганізацыя творчага калектыву мастакоў саадзінялі таму, што мастацкае афармленне беларускага палітычнага ў СГВБ стала буйным укладам у беларускае выяўленчае мастацтва пасляваеннага часу.

З 1956 года П. Н. Гаўрыленка з'яўляўся названым старшынёй праўлення Саюза мастакоў БССР.

Пры іцы павы м'ястак, які горача адкідаўся ў сваёй творчасці на ўсё новае ў жыцці беларускага народа, П. Н. Гаўрыленка наўвільна праводзіў у творчай і арганізатарскай рабоце прытчымы сацыялістычнага рэалізму, партыйнасці і народнасці мастацтва.

Заслугі П. Н. Гаўрыленкі высока адзначаны Савецкім урадам, ён быў ўзнагароджаны двума ордэнамі «Знак Пашаны» і медалямі, з'яўляўся дэпутатам Вярхоўнага Савета Беларускай ССР.

Жыццё П. Н. Гаўрыленкі было заўсёды прыкладам беззаветнага служэння народу, справе развіцця Беларускай сацыялістычнай культуры.

Памінь аб П. Н. Гаўрыленку, прэстыж і скромным чалавек, чужым і спадчынікам таварышу, назаўсёды захаваным у нашых сэрцах.

В. Ф. Шаўра, І. Ф. Клімаў, Р. Я. Кісялёў, М. А. Халіпаў, Д. А. Луканінаў, І. О. Ахрамчык, З. І. Азгур, А. А. Бембель, Я. А. Зайнаў, В. В. Волкаў, А. К. Габэў, А. П. Марык, П. В. Масленікаў, С. І. Сельханав, Е. Б. Парнаваў, П. С. Крохалеў, Е. В. Алдава, П. У. Броўка, Я. К. Цікоцкі, П. Р. Шырма, Д. П. Александроўскі, М. А. Саліцкі, У. У. Корні-Сабілін, А. С. Гугель, П. П. Нікіфаравіч.

П. Н. Гаўрыленка ў 1927 годзе ў вёсцы Касцюкоўка Гомельскай вобласці, у сям'і селяніна-патрыятызму, глыбокай верай у перамогу савецкага народа.

З 1950 года па 1954 год П. Н. Гаўрыленка працаваў галоўным мастаком беларускага дэкаляна Усеагульнага сельскагаспадарчага вусціўкі ў Маскве. Яго вялікая энергія і ўмелая арганізацыя творчага калектыву мастакоў саадзінялі таму, што мастацкае афармленне беларускага палітычнага ў СГВБ стала буйным укладам у беларускае выяўленчае мастацтва пасляваеннага часу.

З 1956 года П. Н. Гаўрыленка з'яўляўся названым старшынёй праўлення Саюза мастакоў БССР.

Пры іцы павы м'ястак, які горача адкідаўся ў сваёй творчасці на ўсё новае ў жыцці беларускага народа, П. Н. Гаўрыленка наўвільна праводзіў у творчай і арганізатарскай рабоце прытчымы сацыялістычнага рэалізму, партыйнасці і народнасці мастацтва.

Заслугі П. Н. Гаўрыленкі высока адзначаны Савецкім урадам, ён быў ўзнагароджаны двума ордэнамі «Знак Пашаны» і медалямі, з'яўляўся дэпутатам Вярхоўнага Савета Беларускай ССР.

Жыццё П. Н. Гаўрыленкі было заўсёды прыкладам беззаветнага служэння народу, справе развіцця Беларускай сацыялістычнай культуры.

Памінь аб П. Н. Гаўрыленку, прэстыж і скромным чалавек, чужым і спадчынікам таварышу, назаўсёды захаваным у нашых сэрцах.

В. Ф. Шаўра, І. Ф. Клімаў, Р. Я. Кісялёў, М. А. Халіпаў, Д. А. Луканінаў, І. О. Ахрамчык, З. І. Азгур, А. А. Бембель, Я. А. Зайнаў, В. В. Волкаў, А. К. Габэў, А. П. Марык, П. В. Масленікаў, С. І. Сельханав, Е. Б. Парнаваў, П. С. Крохалеў, Е. В. Алдава, П. У. Броўка, Я. К. Цікоцкі, П. Р. Шырма, Д. П. Александроўскі, М. А. Саліцкі, У. У. Корні-Сабілін, А. С. Гугель, П. П. Нікіфаравіч.

3 удзелам маскоўскага скрыпача

Лаўрэат міжнародных конкурсаў скрыпач В. Пікайзен, які выступіў у канцэрце ў Мінску, — прадстаўнік маладога пакалення савецкіх музыкантаў. Ён вучыўся ў народнага артыста СССР Д. Ойстраха і ў маладзю педагога. Найбольш характэрна рыса твораў аблічча маладога скрыпача — бліскучая, сапраўды багемная віртуознасць. Тэхнічны бок выканання В. Пікайзена бедарожны.

Сольная праграма скрыпача ўключала творы разнастайных стыляў. Найбольш удала былі выкананы В. Пікайзенам саната рэжор Л. Бетховена, канцэрт № 4 В'етана, саната Э. Іза і «Імпрэвізацыі» Э. Блоха. Асабліва мякка і прыніжліва сыграў артыст другую частку бетховенскай санаты.

Сур'ёзнае прычэнне выклікае выкананне В. Пікайзенам Пятай санаты І. Баха — аднаго з найвяжэйшых твораў скрыпачнага рэпертуару. Скрыпач сыграў не холадна і фармальна, не паказваючы глыбіні і чалавечыя бахускай музыкі. Апроп буйных твораў, В. Пікайзен іграў рад мініятур: «Накюрні» Скарбіна, «Мелодыю» Чайкоўскага, «Маскі» з балеты «Рамеа і Джульета» Пракоф'ева, п'есы Саратэз, Крэйслера, Брамса. Партыю фартэпіяна ўзбуйна і выраза папрала піяністка А. Курас. Праўда, у санате Бетховена хачелася б большай яркасці ў фартэпіянаў партыі.

З сімфанічным аркестрам нашай філармоніі В. Пікайзен іграў канцэрт Бетховена. Ярчай за ўсё прагучаў фінал. У першых жа дзюях частках скрыпач з'яўна «зацягваючы» тэмпы, у выніку чаго знікла цялеснасць і стройнасць формы.

У гэтым жа канцэрце сімфанічны аркестр пад кіраўніцтвам М. Нерсесяна выканаў Пятую сімфанію Бетховена і сімфанічную пазму Р. Штрауса «Тыль Уленшпінгел». Бетховенскай сімфоніяй М. Нерсесян дэрыжыруе ў сёлетнім сезоне другі раз, і трэба сказаць, што на гэты раз куды больш удала. Дырыжор здолеў знайсці правільны «нутрына рытм» твора і добры аркестравы фарбы.

Выкананне ж аркестрам «Тыль Уленшпінгел» паказала, што нават тыя творы, якія даўно ўвайшлі ў рэпертуар, п'есы выносяць іх на эстраду. Неахайнае, «спрысё» выкананне пазмы Р. Штрауса сведчыць, што дырыжор і аркестр яўна знізілі сваю мастацкую патрабавальнасць.

Дзм. АЛЯКСАНДРАЎ.

ДА ВЕДАМА ПАДПІСЧЫКАЎ!

3 5 лютага ўсюды адкрыта падпіска на другі квартал 1961 года НА ЦЭНТРАЛЬНЫ, РЭСПУБЛІКАНСКІ І МЯСЦОВЫ ПЕРЫОДЫЧНЫ ДРУК.

ПАДПІСКА ПРЬІМАЕЦІЦА прадпрыемствамі сувязі, адрэаламі «Саюздруку» і грамадскім актывам на месцу работы і вучобы. «САЮЗДРУК» Міністэрства сувязі БССР.

Набывайце білеты

зграшова-рэчавай латарэі 1961г.

Па грашова-рэчавай латарэі 1961 года можна выйграць:

АУТАМАШЫНУ «ВОЛГА» ці «МАСКВІЧ», МАТАЦЫКЛ, ПІЯНІНА, ТЭЛЕВІЗАР, ХАЛДЗІЛЬНІК, ДЫВАН, ШВЕЙЦУЮ МАШЫНУ і рад іншых рэчаў.

Па першаму выпуску грашова-рэчавай латарэі будзе размырана 200.000 рэчавых і грашавых выйграшаў на суму 300 тысяч рублёў.

ТЫРАЖ ВЫГРЫШАЎ АДБУДЗЕЦЦА 21 САКАВІКА 1961 ГОДА У ГОР. МІНСКУ.

Упраўленне дзяржаўна-рэчавых і дзяржаўна-рэчавых БССР.

Набывайце білеты зграшова-рэчавай латарэі 1961г.

Па грашова-рэчавай латарэі 1961 года можна выйграць: